

EIGENDOM VAN:
VOGELWERK GROEP
'DE KEMPEN'

Tel. Archiefbeheerder: 04977-5862

de blauwe klauwier

jaargang 10 nr 1

PERIODIEK VAN VOGELWERK GROEP DE KEMPEN

'84

DE BLAUWE KLAUWIER is een uitgave van "Vogelwerkgroep De Kempen", en verschijnt 5 x per jaar!

LOSSE ABONNEMENTEN zijn te verkrijgen door storting van f 20,00 op gironummer 5552526 onder vermelding van "abbonement "Blauwe Klauwier". (portokosten zijn inbegrepen)

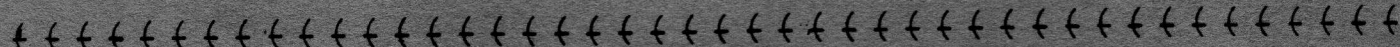
DE REDACTIE bestaat uit; Ernest van Asseldonk, Jack Bos, Heleen Cornelissen, Henk Hendriks, Jan Wouters en Lex Peeters (redactiecoördinator); Marialaan 26 5541 cd REUSEL.

VOGELWERKGROEP DE KEMPEN beoogt hoofdzakelijk bezig te zijn met vogelstudie en natuur-educatie, in het algemeen gericht op de Kempen. Dit ten einde de vogels te beschermen en de kennis op ornithologisch vlak te vergroten en belangrijke vogelgebieden te kunnen beschermen en eventueel te beheren. Hiernaast kunnen andere activiteiten plaatsvinden, indien die kunnen leiden tot algemene natuurbescherming, -beheer, -studie en -educatie.

LIDMAATSCHAP is te verkrijgen door storting van f30,00 (studenten) of f40,00 op gironummer 5552526 onder vermelding van "lidmaatschap Vogelwerkgroep". Door f15,00 extra over te maken wordt automatisch een abbonement op "Het Vogeljaar" verkregen! (een abbonement op de "Blauwe Klauwier" zit in het lidmaatschapsgeld inbegrepen)

HET BESTUUR bestaat uit:

Maarten Manders (voorzitter), Daalderhof 3, Valkenswaard (04902-14129)
Lex Peeters (secretaris), Marialaan 26, 5541 cd Reusel (04976-2271)
Willem Veenhuizen (Biologisch secretaris), Bussele 32, 5641 pb Eindhoven (040-816913)
Tom Heynen (Biologisch secretaris), Visstraat 23, 5211 od, 's Hertogenbosch.
Marco Bakermans (Algemeen lid), Kerkstraat 42d, 5527 eg Hapert (04977-5862)
Geert Sanders (Penningmeester), Jan Goossensstraat 33, 5528 bd Hoogeloon (04978-2139)
gironummer; 5552526.

KOMMISSIES; contact personen;

- Commissie Beheerswerkzaamheden; Pieter Wouters, Marialaan 17 Reusel (04976-1783)
- Commissie Tentoonstellingen; Renee Loos, Molenstraat 22 Waalre (04904-4277)
- Commissie Waarnemingenverwerking; Lex Peeters, Marialaan 26, Reusel (04976-2271)

NIETS UIT DE BLAUWE KLAUWIER MAG WORDEN OVERGENOMEN, ZONDER VOORAF VERKREGEN
SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE REDACTIE!

van de (nieuwe) redactie...

Al geruime tijd zat het enkele mensen dwars. Een schitterend iets binnen onze werkgroep, een eigen periodiek, maar de Blauwe Klauwier werd door velen niet of nauwelijks gelezen. Gedeeltelijk, zo vonden zij, was dat wel verklaarbaar. De inhoud was ooit beduidend beter geweest en zeker ook aan de lay out ontbrak het een en ander. Door poolshoogte nemen aan het adres van de redactiecoördinator, Rob Aarts werd duidelijk dat hij er de tijd niet meer voor zou kunnen opbrengen om het peil weer wat op te schroeven. Zijn werk vergde steeds meer tijd waardoor het voor hem al sowieso steeds moeilijker werd zijn taak als coördinator uit te oefenen. Overeen werd gekomen dat ondergetekende zijn functie zou overnemen en vervolgens zou gaan zoeken naar meer mensen die bereid waren mee te helpen een frisse wind door de redactie te laten waaien.

Op 21-02-'84 werd een redactievergadering belegd bij Ernest van Asseldonk te Eindhoven. Hij was één van de gegadigden. Bovendien bleken Jack Bos en Heleen Cornelissen de nodige belangstelling te kunnen opbrengen. Rob Aarts hield het voor bekeken terwijl Henk Hendriks en Jan Wouters wilden blijven meedraaien. Rob, nogmaals hartelijk dank voor je vele werk!

- Besloten werd;
- Aan elke "Blauwe Klauwier" gaan voortaan 2 redactievergaderingen vooraf.
 - De uiterste inleverdata voor copij vallen voortaan voor de eerste redactievergadering.
 - Op de eerste redactievergadering wordt de copij doorgenomen of eventueel ter doorname verdeeld (huiswerk). Tevens wordt op het vorige nummer teruggekeken.
 - Op de tweede redactievergadering worden eventuele problemen met de binnengekomen copij besproken. Er wordt op de lay out ingegaan en tevens wordt vooruitgekeken op het volgende nummer (reservecopij, tekeningen etc.)
 - Vóór het schrijven van een artikel met voortaan contact opgenomen worden met de coördinator i.v.m. plannings etc. Hij kan dan zeggen hoeveel pagina-s ter beschikking staan b.v.
 - Alles moet in klad getypt of netjes uitgeschreven worden. Voor het net typen en de lay out zorgt de redactie. Uiteraard kunnen speciale wensen wel ingewilligd worden.
 - Alle bestaande rubrieken blijven bestaan.
- Het grote aantal nieuwkomers bestaat uit;
- = ".....sprak met.....":
Een rubriek die rouleerd onder de leden. De eerste aflevering is reeds te vinden in dit nummer en wordt verzorgd door Marco Bakermans die Maarten Manders met vragen naar keus interviewt. In het augustusnummer is het de beurt aan Maarten de vragen te stellen aan god weet wie! Hopelijk helpt deze rubriek de "oudleden" en de "nieuwkomers" binnen onze werkgroep elkaar eerder te leren kennen.
 - = "Onbekende gebieden";
Van deze rubriek zal de eerste aflevering in het augustusnummer verschijnen. Het is de bedoeling dat steeds een minderbekend gebied waar iemand regelmatig komt en waarvan dat persoon voldoende gegevens heeft door hem onder de loep genomen wordt. Dit kan b.v. een goed gekarteerd landbouwgebiedje zijn dat grondig onderzocht geweest is in het kader van het p.p.d.-project of voor Streekorgaan Kempenland.
 - = "De.....in de Kempen";
Ook deze rubriek gaat van start in augustus. De bedoeling is dat steeds een vogelsoort a,d.h. van de ons bekende gegevens besproken gaat worden m .b.t. zijn verspreiding en voorkomen in ons werkgebied. Enkele jaren geleden heeft deze rubriek al eens bestaan, en we konden toen spreken van een groot succes!
 - = "Flying High":
Telkens een stukje literatuur van geheel verschillende aard van ^{de}hand van auteur Chiemeke.
 - = "Knipselhoek";
Je kunt hier misschien niet van een echte rubriek spreken, maar aan de binnenkant van de achterflap zullen enkele actuele krantenknipsels afgedrukt worden.

- Daar het aantal rubrieken behoorlijk is uitgebreid, is besloten het aantal vaste voerpagina's binnen de perken te houden; Regel is nu dat alle rubrieken en reeksen artikelen hierop aanspraak maken, wanneer zij 2 of meer pagina-s tellen. Bovendien kunnen lange verslagen in aanmerking komen.

Hopelijk zijn wij er in geslaagd nu reeds een betere kwaliteit "Blauwe Klauwier" af te leveren. En naar het hoort blijft hier in de toekomst alleen maar een stijgende lijn inzitten.

Zoals je al zal zijn opgevallen heeft de Voerpagina plaats gemaakt voor een nieuwe. De prachtige tekening van Marcel Silvius heeft z'n diensten door de jaren heen wel bewezen. Wij willen hem hierbij nog hartelijk danken.

Bij een nieuwe "Blauwe Klauwier" hoort een nieuw gezicht, en daarom ontwierp Marco Bakermans in opdracht van de redactie deze nieuwe voorkant. Ook aan hem zijn we dankbaarheid verschuldigd.

Achterin dit nummer bevindt zich een zgn. Fenologielijst. Het is de bedoeling dat je deze uitsceurd en hierop je eerste (en tweede) waarnemingen van de zomervogels dit jaar invuld. Pierre Boudewijns zal ze verzamelen en aan de hand van de gegevens een overzichtje opstellen waarvan af te lezen is wanneer deze vogels bij ons terug waren vanuit het verre zuiden. Waarnemingen van zeldzamere zomervogels die niet op de lijst zijn voorgedrukt gelieve men zelf toe te voegen!

Het Mei-nummer wordt een speciaal Korhoendernummer. Copij kan dus pas in augustus geplaatst worden. De uiterste inleverdatum voor dat nummer is; 29 juli. Artikelen die later binnen zijn kunnen absoluut NIET meer geplaatst worden. Voor dit nummer is immers nu al een toezegging van minstens 50 pagina's!

Tenslotte rest mij nog namens alle redactieleden jullie veel leesgenot toe te wensen, en vergeet niet, opbouwende kritiek is altijd welkom!

Lex Peeters.

De tekeningen in dit nummer zijn van:

Marco Bakermans, Jan van Dooren, Robin Shillcock, Lex Peeters, Ernest van Asseldonk, Harrie Lüring, en Michel Schouten.

marco.... ..maarten!

SPRAK MET

Het bewuste huis staat gewoon in een rijtje in Dommelen, we moeten er zijn voor een vergadering waarna ik als eerste een interview mag afnemen, enwel met onze voorzitter. Het ziet er gezellig uit, daarbinnen: veel houten meubeltjes en een heleboel spulletjes, door het huis verspreid. De koffie smaakt er trouwens erg goed.

Maarten is op 26 augustus 1958 in Veldhoven geboren (hij is dus, effe tellen, al bijna 26). Wat dan te vragen? O, ja natuurlijk, hoe het zo allemaal gekomen is.....

Met zijn ouders maakte de jonge Maarten al vele fietstochten maar en door het bos en hij logeerde wel eens bij een tante die van de natuur hield. Met een neefje trok hij er in alle vroegte op uit, maar de Strabrechtse heide: de basis was gelegd.....

Via Stephan van de Put (ex-conservator van het "Vogeltjesmuseum" in Eindhoven) kwam hij in contact met de K.J.N. te Eindhoven (een jeugdbond voor Natuurstudie). Samen met een paar anderen nam Maarten het op zich deze nieuw leven in te blazen, o.a. door het opzoeken van "papieren-leden". Twee van deze leden waren Jaques van Kessel en Chris Tönissen, welke toen bezig waren met hun beheersplan voor de Landschotse heide en de hierbij behorende tentoonstelling in Middelbeers. Maarten werkte hier aan mee en was ook van de partij toen er besloten werd om "Vogelwerkgroep de Kempen" op te richten: hij is dus nog een van de weinige mensen van het eerste uur, die we nog in onze werkgroep terugvinden!

In deze tijd zat Maarten op de H.A.V.O. van het Rythoviuscollege te Eersel, waar hij een afdeling van het K.J.N., "De Klampert" oprichtte.

In 1976 kwam een einde aan het vele vogelen in de Kempen en vertrok Maarten met z'n diploma naar Utrecht om daar fysiotherapie te gaan studeren. Gedurende die vier pittige studiejaren kwamen de vogelactiviteiten op een laag pitje te staan en zagen we zijn gezicht wat minder bij de Vogelwerkgroep.

Na zijn studie kwam een periode van 1½ jaar vervangende dienstplicht in een ziekenhuis. Toen echt werk zoeken: 9 maanden in een verpleegtehuis, maar de roep van de Kempen was groot en de mogelijkheden om daar werk te vinden werden zorgvuldig bekeken. En..... hiep, hiep, hoera, per 1 april 1983 kon hij beginnen in een fysiotherapiepraktijk in Eindhoven. De bruiloft die daarop volgde kunnen verschillende onder ons zich nog wel herinneren, dat is jonge geschiedenis...: in zijn Utrechtse tijd leerde Maarten Antoinette kennen, die ondertussen geen onbekende binnen onze werkgroep meer is.

Wat doet Maarten nog meer buiten vogeltjes kijken en masseren?

Hij is nog bezig met een opleiding manuele therapie (= botten kraken, klinkt eng zeg....) en een opleiding in de orthopedische geneeskunde. Hij vindt ook liefhebberij in fotograferen, kanoën, een beetje politiek en knutselen met fietsen.

De vraag is onvermijdelijk; hoe vind je het gaan binnen de Vogelwerkgroep?

Volgens Maarten is deze ten opzichte van de beginperiode in gunstige zin veranderd. Het beginidee met betrekking tot de Vogelwerkgroep was een kleine vriendenclub met uitsluitend actieve leden, wat in de praktijk echter niet het geval was. Samen met Geert de Wit, Paul Dobbelaar, Ties Jacobs, Rob Aarts en Tom Heynen kwam hij met het bekende "discussiestuk" waarin gepleit werd voor een meer open groep die vele activiteiten organiseert. De mening van de anderen was hierop in eerste instantie afwijzend.

Als je de Vogelwerkgroep nu bekijkt zijn deze ideeën uiteindelijk toch gerealiseerd, houden zo.

Maarten hoopt dat de werkgroep actief onderzoek blijft doen ten behoeve van de bescherming van de natuur.

Nog één vraag Maarten: "Blieb, bliep, bliep, bliep?". "*****!"

"Ja, ja, een druk leven zeker!". "Bliep, bliep, maar dit komt er toch niet in hè."

"Nee hoor, ben maar niet bang, maar dus....de beschuiten met muisjes komen pas over 'n jaar of vijf?....."

MARCO BAKERMANS,

In de volgende aflevering is het aan Maarten de beurt iemand naar zijn keuze onder vuur te nemen! Zo blijft deze rubriek rouleren.

VAN DE VOORZITTER;

Beste V.W.G.-ers,

Nu de jaarvergadering achter de rug is, begint voor Vogelwerkgroep de Kempen officieel haar tiende levensjaar. 1984 begon al meteen goed met een zeer geslaagd jaarweekend in Eersel.

Hoewel het bestuur slechts op één plaats gewijzigd is, is zij toch van plan de zaken dit jaar iets anders aan te pakken. Voor de meeste bestuursleden was het vorige jaar de eerste maal dat zij in het bestuur functioneerden. Derhalve was 1983 voor hen min of meer een inwerkjaar, een routinerend jaar waarin we o.a. door onze fouten veel geleerd hebben. Enkelen, waaronder ikzelf, hebben hun taak te makkelijk opgevat. Het is nu aan ons, te bewijzen dat het beter kan!

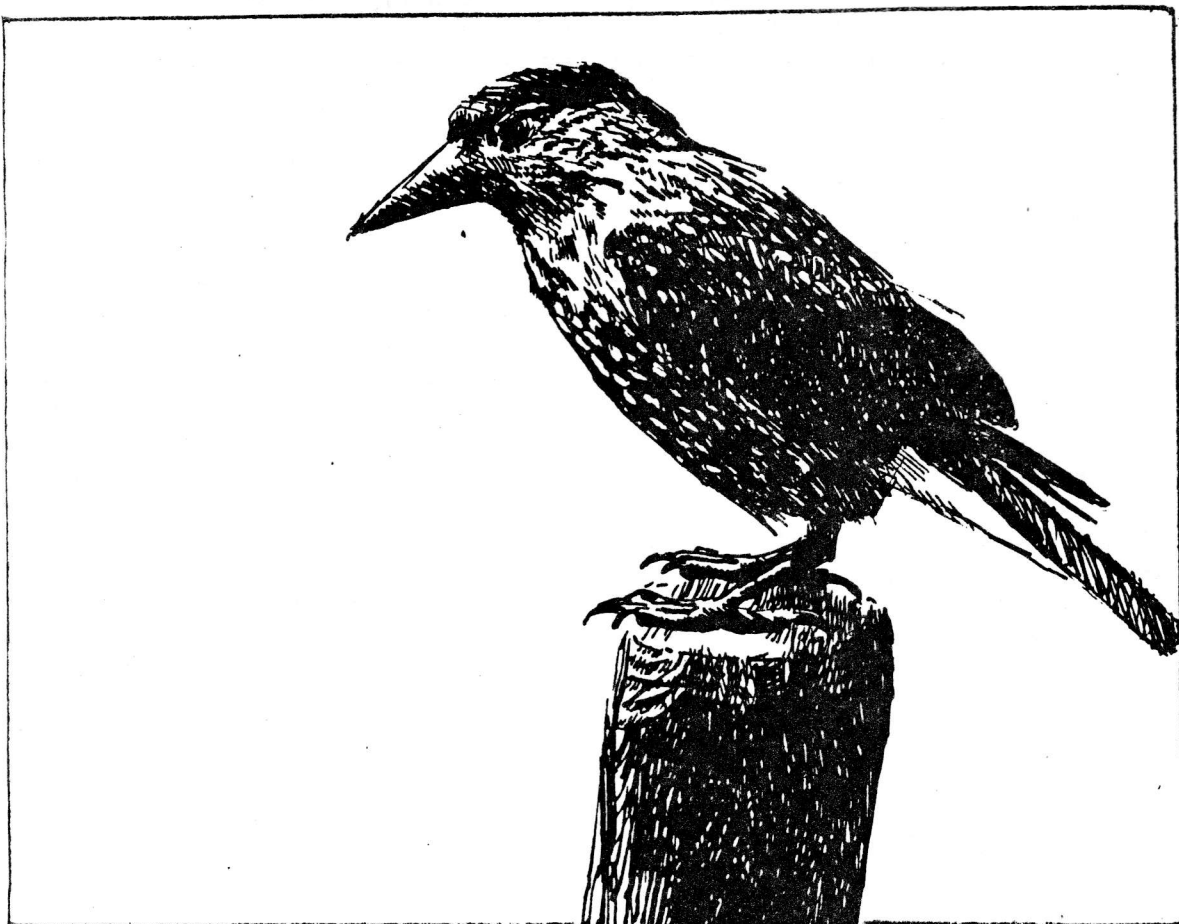
Een goede aanzet is mijn inziens al gegeven in de vorm van het jaaroverzicht. Om jullie meer bij de bestuurszaken te betrekken zal in de uitnodigingen regelmatig een samenvatting verschijnen van de belangrijkste punten die besproken zijn. Diegenen die uitgebreider op de hoogte gehouden willen worden kunnen de notulen opvragen bij Lex.

Tot slot wil ik iedereen oproepen het bestuur zoveel mogelijk te steunen. Ook nu kunnen wij nog fouten maken en bovendien worden te snel de meest uiteenlopende zaken op ons afgeschoven die niet onder onze verantwoordelijkheid vallen. Ook wij doen dit werk in onze vrije tijd, die voor de meesten toch zeer beperkt is. Tel hier dan nog een percentage af, waarin we onze hobby in de natuur willen uitoefenen.....

Attendeer het bestuur erop (bij voorkeur de voorzitter) als je merkt dat bepaalde afspraken niet zijn nagekomen. Spui kritiek rechtstreeks bij het bestuur, wij kunnen er tegen. Van spanningen die via andere kanalen ontladen worden raken we niet wijzer, doch hierdoor kan de groepssfeer verziekt worden!

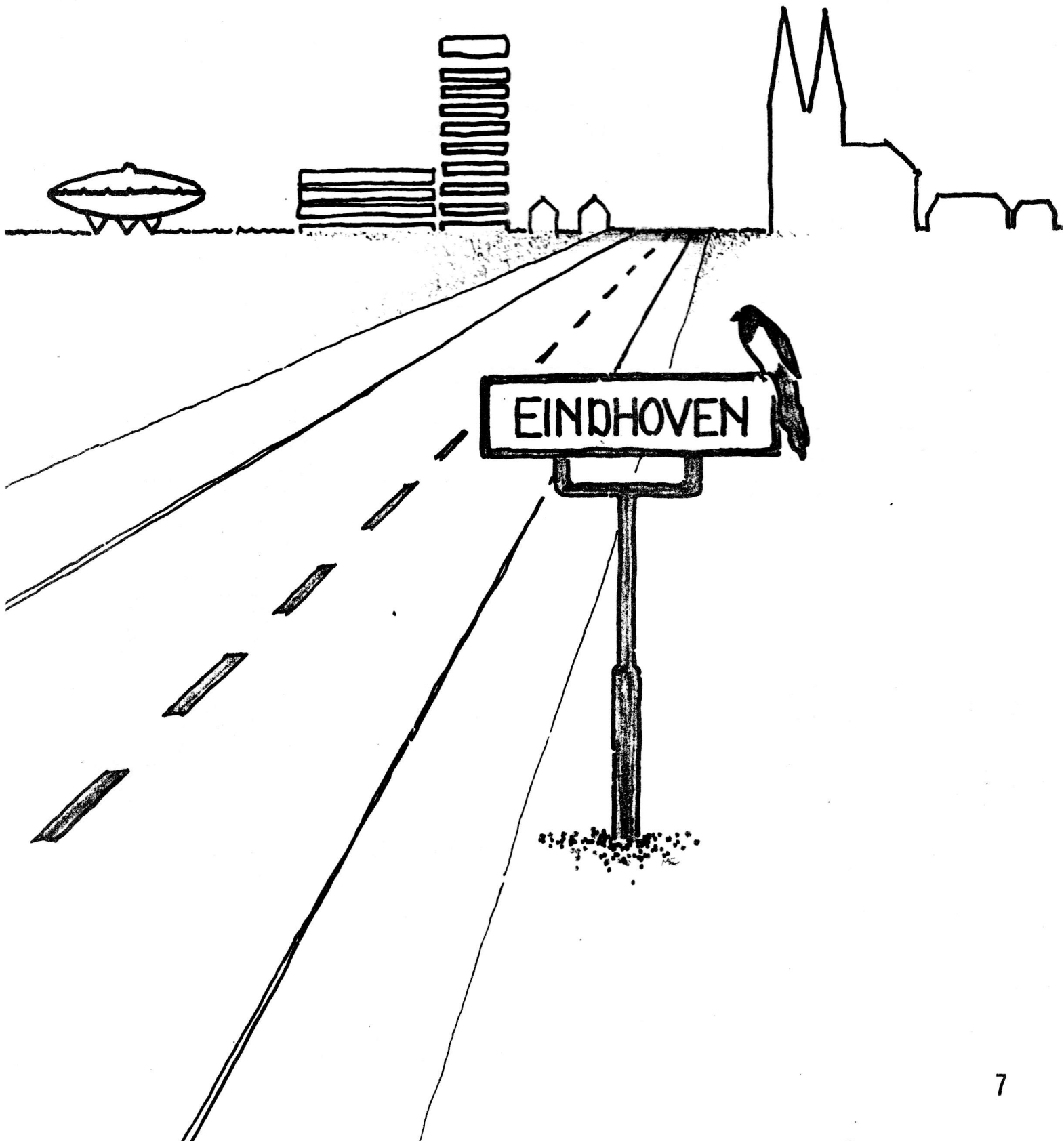
Laten we er samen een goed jaar van maken, opdat de volgende jaarvergadering een groots jubileumfeest zal worden,

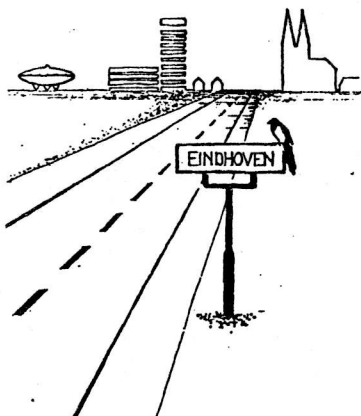
Maarten Manders.

VOGELS IN DE STAD

WILLEM VEENHUIZEN

inventarisatie stadsvogels "EINDHOVEN"

Hier volgt een kort verslag van de tot nu toe gedane afspraken en werkzaamheden;

We zijn drie maal bijeen geweest, op 08-11-'83, 25-01-'84, en 08-02-'84 (speciale zangavond) en hebben de betreffende gebieden verdeeld.

- Geinventariseerd gaan worden;- Bebouwde kom, uitgezonderd industrieterreinen en parken.
 - Grote Groengebieden, alleen op vrijwillige basis.
- Alle soorten worden genoteerd (gekarteerd op zang en overige waarneming, die op een territorium of broedpoging duidt). Ook slaappleatsen en slaapvluchten worden geregistreerd.
- Vleermuizen (eventueel op soort gedetermineerd) worden ook genoteerd.
- De inventarisatieperiode in de bebouwde kom loopt van 01-01-'84 t/m. 01-12-'84 met het accent op maart t/m. juli.
- De nog open gebieden, parken en industriegebieden worden in 1985 onderzocht. Getracht zal worden om nu reeds gegevens van deze gebieden te verkrijgen.
- Er is een criteriumlijst opgesteld, aan de hand van "lijst Tilburg" met verbeteringen en aanvullingen daarop.
- Er is contact opgenomen met de gemeentepolitie betreffende de inventarisatie. De lijst met medewerkers wordt verspreid onder de wijkagenten.
- Indien het karterings-veldboekje in orde is kunnen we aan de slag;

DE INDELING VAN DE GEBIEDEN (WIJKEN) EN MEDEWERKERS:

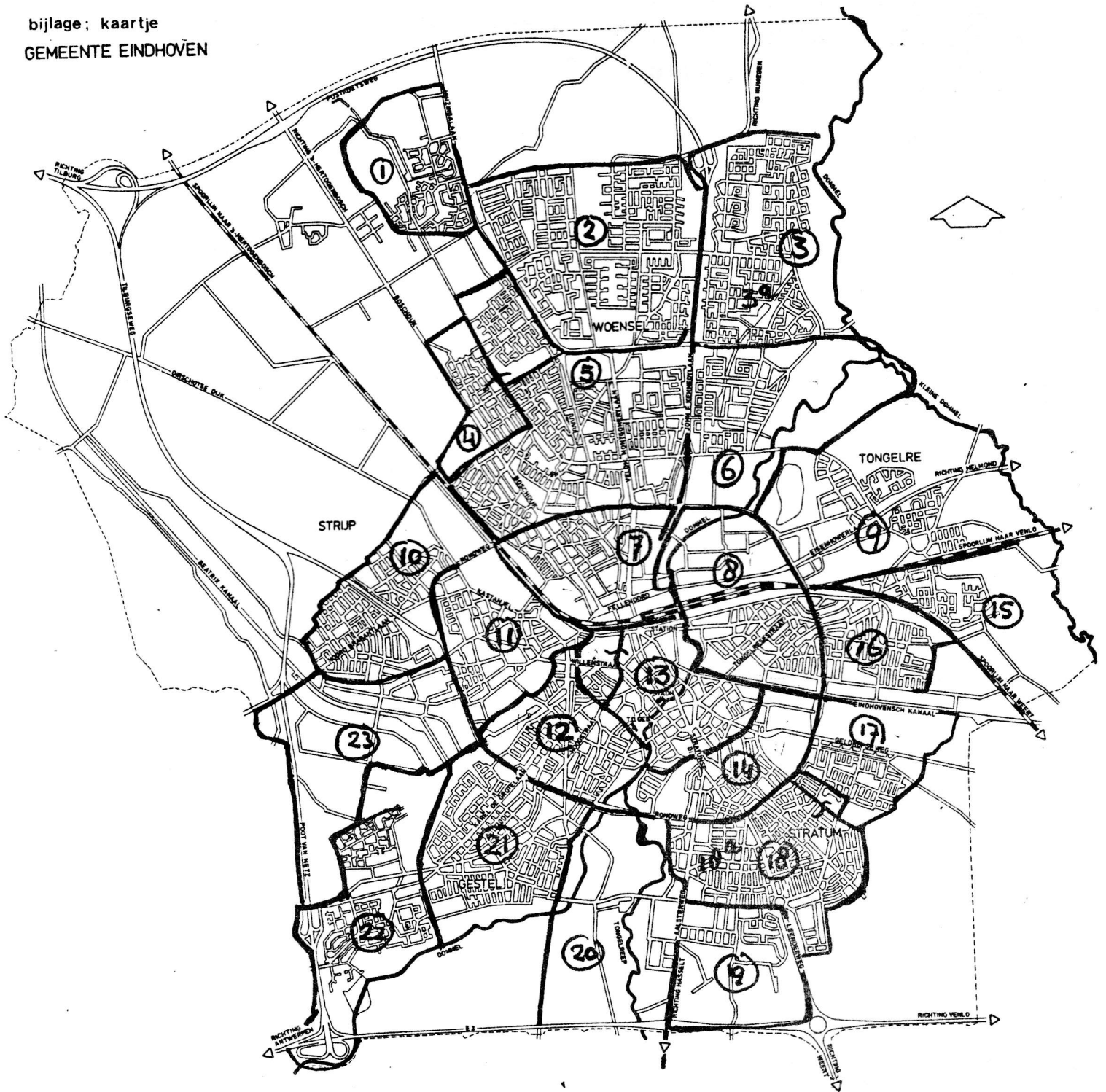
<u>Wijknr.</u>	<u>Wijk;</u>	<u>Onderzoeker;</u>
1	Achtse Barrier	P. Maréchal
2	Vlokhoven	D. Montfoort
3	Vaartbroek	G. Nas
4	Prinsenjagt	E. van Asseldonk
5	Mensfort e.o.	H. van As
6	Oude Gracht	G. van de Wiel
7	Woensel-zuid	J. Bosch
8	Tongelre-west	W. Veenhuizen
9	Karpendonk	W. Veenhuizen
12	Gestel-noord	P. van Rooy
14	Stratum-noord	B. van de Wijk
15	Herzenbroeken	W. Veenhuizen
16	Tongelre-oost	W. Veenhuizen
17	Burghplein	J. Busser
18	Stratum-zuid-oost	L. Claassen
19	Eikenburg	R. Bossong
21	Gestel-zuid	K. Goudsmits, P. van Rooy
22	Gestelse ontginning	H. Munsters

De gebieden 3^a, 5, 10, 11, 13, 18^a, staan nog open voor goede inventarisatie.

Willem.

bijlage; kaartje
GEMEENTE EINDHOVEN

DIENST R.O.V. - AFD. STEDEBOUWKUNDIG ONDERZOEK

1 Achtse Barrier	11 Strijp - Oost	21 Gestel - Zuid
2 Jagershoef - Vlokhoven	12 Gestel - Noord	22 Gestel . ontginning
3 Vaartbroek - Eckart	13 Binnenstad	23 de Hurk
4 Prinsejagt	14 Stratum Noord	
5 Mensfort e.o.	15 Herzenbroeken	
6 Oude Gracht	16 Tongelre - Oost	
7 Woensel zuid	17 Burghplan - DAF	
8 Tongelre - West	18 Stratum - Zuid	
9 de Karpendonk	19 Eikenburg	
10 Strijp - West	20 Gennep	

BROEDRESULTATEN VAN DE HUISZWALUW IN EINDHOVEN

Beknopt verslag van populatieonderzoek in 1982 en 1983.

Op 2 en 3 augustus heb ik de Huiszwaluwnesten in de stad Eindhoven weer geteld.

Opmerkingen en uitzonderingen;

STRIJP; Met name de broedgevallen in de Welschapsedijk zijn met maar liefst 12 nesten afgenomen. In 1982 was dit de plek waar zich de grootste populatie bevond. Totaal in 1982 in geheel Striyp 37, nu 22 nesten!

WOENSELSE

WATERMOLEN; In deze wijk zijn de aantallen over de gehele lini minder. In bijna elke straat waren er minder nesten, of zijn ze al verdwenen.

WOENSELSE

HEIDE; Ook in deze wijk in bijna iedere straat minder broedgevallen. In 1982 nog 34, nu 25 nesten.

HEESTERAKKER; 2 nesten minder dan vorig jaar.

TONGELRE, STRATUM, GESTEL, HAGENKAMP; Hier blijft de populatie stabiel.

OUDE GRACHT, RAPENLAND; een lichte toename.

MENSPORT; Nieuwe vindplaats (mondelinge med.; Jack Bos).
Liviuslaan 1x, Gerard Bromlaan 7x.

Vorig jaar hebben hier beduidend meer Huiszwaluwen gebroed, gezien de vele oude nestoverblijfselen!

We kunnen stellen dat de populatie in 1983 is afgenomen!
Een afname van 20 broedparen, eigenlijk 28 (nieuwe vindplaats) is toch nog een achteruitgang van 20 % van de totale populatie.

We weten dat de Huiszwaluwenpopulatie van jaar op jaar sterk kan schommelen, maar een fluctuatie van 20 % is toch wel erg groot. Temeer daar ook in Breda wederom een achteruitgang geconstateerd werd. Bij de Hoge Vught, Ypelaar, Boeimeer en het Kazerne-terrein werd respectievelijk een afname van 55 %, 8 %, 100 % en een lichte toename vastgesteld.

In de totaallijst zien we ook een verschuiving van de favoriete windekspositie, namelijk van noord-, naar zuidzijde.

Het is nog tamelijk gecompliceerd om te achterhalen waardoor de Huiszwaluw in verschillende steden afneemt. Zal er hierdoor een toename zijn in het buitengebied?

Om hierop een antwoord te vinden zullen we in het landelijk gebied meer onderzoek moeten doen nabij de grotere kolonies of restpopulaties. Het is ten zeerste de moeite waard en arbeidsextensief. Voor informatie kun je ten aller tijde contact met me opnemen;

Willem Veenhuizen, Bussele 32, 5641 pb Eindhoven (tel; 040-816913).

bijlage; overzicht van de resultaten.

TONGELRE

Jaar 1982		1983							
Teldag 1608		2307							
N	O	Z	W	TOT	N	O	Z	W	TOT
8				6	5	3			5
6	3			9	5	3			8

STRATUM Tuindorp

Jaar 1982		1983							
Teldag 1508		0208							
N	O	Z	W	TOT	N	O	Z	W	TOT
1				1	1				1
2				2	1				1
1	2			3					2
1	1			2		2			2
			1	1	1	1	1		3
		1		1	1				1
4	3	1	1	9	4	-	3	1	8

GESTEL Bennekel

Jaar 1982		1983							
Teldag 1308		0208							
N	O	Z	W	TOT	N	O	Z	W	TOT
		1		1					-
		1		1	2		1		3
2				2		2			2
2	-	2	-	4	2	-	3	-	5

STRIJP Lievendaal

Jaar 1982		1983							
Teldag 1608		0208							
N	O	Z	W	TOT	N	O	Z	W	TOT
6	7	1		14	4	2		6	12
	1			1					-
6		10	6	22	1	9			10
12	8	11	6	37	5	2	9	6	22

GESTEL Hagenkamp

Jaar 1982		1983							
Teldag 1508		0208							
N	O	Z	W	TOT	N	O	Z	W	TOT
2	2			4	2		6		8
2				2	2				2
		4		4				1	1
4	2	4	-	10	4	-	6	1	11

L982 TOTAAL

	noord	oost	zuid	west	totaal
TONGELRE	6	3	-	-	9
WOENSEL	15	23	16	17	71
STRIJP	16	8	13	10	47
GESTEL	2	-	2	-	4
STRATUM	4	3	1	1	9

43 37 32 28 140 nesten=3,7/100 ha
31% 26% 23% 20% 100%

WOENSELSE WATERMOLEN

Jaar 1982		1983							
Teldag 1708		0308							
N	O	Z	W	TOT	N	O	Z	W	TOT
	3		1	4		2			2
	4			4					-
		1		1			1		1
		1		1					-
1	1			2	2				2
		5		5			2		2
1	8	7	1	17	2	2	3	-	7

WOENSEL Woenselse Heide

Jaar 1982		1983							
Teldag 1708		0308							
N	O	Z	W	TOT	N	O	Z	W	TOT
			1	1				1	1
1	1			2	1	1			1
1				1	1				1
1	1			2	1				1
4	7	3		14	3	7	2		12
2		1		3	1		1		2
	1			1		1			1
			4	4				3	3
1				1					-
	2			2		1			1
1		1		2		1			1
11	13	5	5	34	6	12	3	4	25

WOENSEL Heesterakker

Jaar 1982		1983							
Teldag 1708		0308							
N	O	Z	W	TOT	N	O	Z	W	TOT
1	1	1	1	4	1	2			3
1	1	3	1	6	2	2	-	-	4

WOENSEL Vlokhoven

Jaar 1982		1983							
Teldag 1708		0308							
N	O	Z	W	TOT	N	O	Z	W	TOT
	1			1		1			1
1				1		3			3
1	1	-	-	2	-	5	-	-	5

WOENSEL Gude Gracht

Jaar 1982		1983							
Teldag 1708		0308							
N	O	Z	W	TOT	N	O	Z	W	TOT
			3	3			2		4
			3	3			2		2
			6	6		2	-	6	8

WOENSEL Rapenland

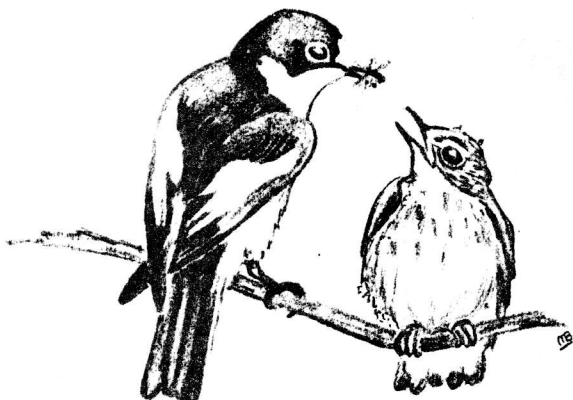
Jaar 1982		1983							
Teldag 1708		0308							
N	O	Z	W	TOT	N	O	Z	W	TOT
		1	1	2		1	1		2
		3	3	6					6
	1		1	2					2
					4				4
							2		2
1	-	1	4	6	-	4	-	5	9

WOENSEL Mensfort

Jaar 1983		1983							
Teldag 0308		0308							
N	O	Z	W	TOT	N	O	Z	W	TOT
			1	1					1
		7		7					7

1983 TOTAAL

	noord	oost	zuid	west	totaal
TONGELRE	5	3			8
WOENSEL	10	34	6	16	66
STRIJP	9	2	15	7	33
GESTEL	2	-	3	-	5
STRATUM	4	-	3	1	8
30	39	27	24	120 nesten= 3,2/100ha	
25%	32%	22%	20%	100%	

FLYING HIGH

Alles moet geschapen worden. De vogels door God, de vogelaar omdat hij de godverlaten schepseltjes zag vliegen, de vogelwerkgroep omdat er hele kuddes waren, die ze zagen vliegen, en de Blauwe Klauwier om bekend te maken hoeveel ze er hadden zien vliegen.

Dit artikel werd geschapen, omdat ondergetekende een fanatiek aanhanger is van zijn eerst geschreven zin (voor de wat minder begaafden onder ons; Alles moet geschapen worden). En ten tweede meent hij, in alle bescheidenheid overigens, dat dit blad, dit magnifieke high-society-blad, omhoog dient te worden geschreven om evenals de vogel, schuilgaande achter de naam van ons clubblad, zich in de top te vestigen. Hieruit logisch voortvloeiend is de titel van deze, voortaan vaste rubriek. "Flying High", een naam gegeven om tweërlei redenen; 1. Voorgenoemde.

2. Hetgeen nu genoemd gaat worden; Het taalgebruik getuigt van een dergelijk hoogstaand niveau, dat een naam als "Flying-niet-zo.high" niet op z'n plaats geweest zou zijn. Hoewel er aanvankelijk ernstige bezwaren van de kant van de redactie waren, tegen het plaatsen van een dergelijke serieuze rubriek in de Blauwe Klauwier zijn de problemen nu toch opgelost. Ik heb hen het over-

tuigende bewijs kunnen leveren, dat deze rubriek "De Blauwe Klauwier" binnen afzienbare tijd naar een oplage van 500.000, later mogelijk doorstotend naar 700.000, zal voeren, hetgeen ons nederige blaadje dan de eer zou opleveren tussen bladen als Panorama, Nieuwe Revu en Play Boy te mogen liggen als populair-natuurwetenschappelijk maandblad (dán dus een maandblad). Dit vonden de heren een zeer redelijke gang van zaken en U zult zich er op moeten voorbereiden, dat U met de regelmaat van de klok, voor zover men het verschijnen van de Blauwe Klauwier regelmatig kan noemen, last van mij zult gaan krijgen. Ik hoop dat U het mij zult vergeven. Zo niet, ook niet erg. Het a-sociaal-zijn is per slot van rekening de spil van onze maatschappij.

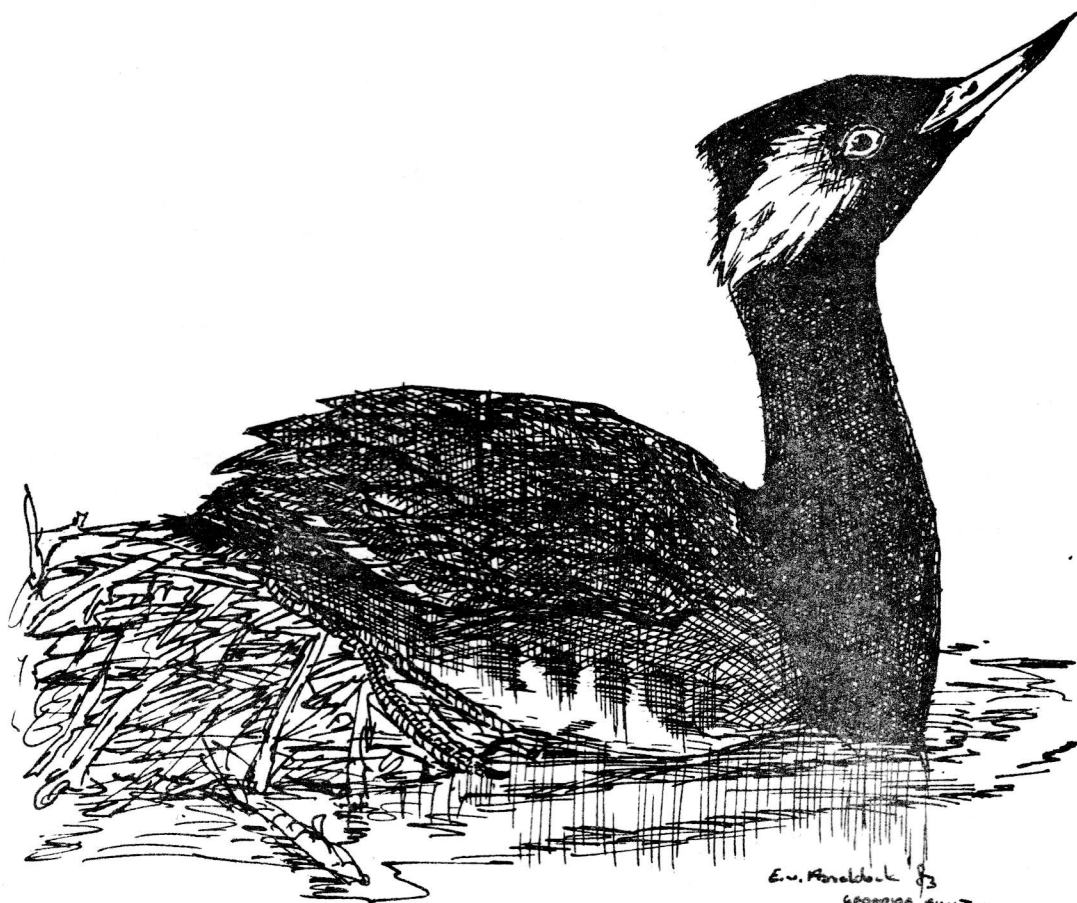
De stukjes die ik voor U ga schrijven zullen steeds van geheel verschillende aard zijn. Dus 't wordt telkens vol spanning afwachten wat Flying High U te bieden zal hebben.

CHIEMEKE.

VOGELS VAN:

**LANDGOED DE UTRECHT
BEERSCHE BROEK
LANDSCHOTSE HEIDE**

DOOR:

LEX PEETERS

Vogels van; Landgoed de Utrecht
Het Beerse Broek
Landschotse heide.

INLEIDING;

Ongetwijfeld een van de vogelrijkste gebieden van de Kempen is gelegen in de Noordwesthoek van ons werkgebied! Het wordt gevormd door Landgoed de Utrecht, Het Beerse Broek, en de Landschotse heide, welke terreinen aaneengeleggen zijn.

De afwisseling in landschap en de verscheidenheid aan biotopen zijn hier zeker niet vreemd aan de avifaunistische rijkdom!

Zoals vrijwel voor geheel de Kempen geldt geven topografische kaarten uit de vorige eeuw voor deze streek een uitgestrekte heide weer, in dit geval doorkruist door vele loopjes en paadjes, doorsneden door 3 beekdalen en begrensd door enkele kleine dorpjes.

Bij vergelijking van die kaart met de situatie van nu (zie bijlage 1 en 2, die een deel van het gebied weergeven) blijkt er ongelooflijk veel veranderd. Toch zijn bepaalde facetten van het toemalige landschap herkenbaar. De beekdalen liggen er nog, zij het dan dat de kenmerkende kleinschalige weilandjes plaats hebben moeten maken voor uitgestrekte en intensief bewerkte akkers en weiden, waarvoor ook vele broekbosjes plaats hebben moeten maken. De beken zijn grotendeels gekanaliseerd. De heide is bijna geheel ontgonnen of bebost, vennen zijn gedempt en paden verhard!

Hiermee is al enigszins een indruk gegeven van het huidige landschap. Door de geschetste ontwikkelingen heeft het gebied een aantal vogelsoorten in moeten leveren, maar er zeker ook een belangrijk aantal gewonnen. Immers, het biotoop is afwisselender geworden en de soortenrijkdom is hier voor een groot deel aan gekoppeld.

De vennen zijn in elk jaargetijde belangrijk als pleister-, fourageer- en broedgebied van tal van watervogels. Geoorde fuut, Dodaars, Kuifeend, Tafeleend en Slobeend behoren ondermeer tot de broeders. Honderden Eendensoorten komen buiten het broedseizoen hier bij elkaar en naar mate de winter nadert groeien hun aantallen. Is de zomer droog dan kunnen vele soorten Steltlopers hier in grote getalen voedsel vinden op de gevormde slikjes en oevers. Uiteraard is het gebied een belangrijk jachtterrein voor Roofvogels.

De heide, waarin de vennen bijna zonder uitzondering gelegen zijn, is broedgebied van Wulp, plaatselijk Tureluur en helaas in sterk afnemend aantal het Korhoen.

Het aangrenzende agrarische gebied is van groot belang als broed-, fourageer-, en (voor)verzamelgebied van weidevogels als Scholekster, Kievit, Grutto en Wulp. In sommige winters zijn hier ook enkele Riet- of soms Grauwe ganzen aan te treffen.

De bossen die erg verschillen boomsoort, opbouw en leeftijd herbergen diverse soorten Roofvogels en Spechten, de Nachtzwaluw, Houtsnip, Fluiters en Bos- en Ransuil.

De beekdalen zijn waardevol voor enkele watervogels waartoe Dodaars (belangrijke pleisterplaats in de winter) en IJsvogel (onregelmatige broedvogel en wintergast) behoren. Bovendien broeden hier vier soorten Spechten en typische vogels als Nachtegaal, Wielewaal en Bosuil.

Waar veel vogels voorkomen komen ook vaak vogelaars! Het is dan ook logisch dat uit het gebied zeer veel waarnemingen bekend en verzameld zijn. Ze geven een aardig beeld van de vogelstand van vroeger en nu.

Door alle waarnemingen samen te vatten in een uitgebreid verslag hoop ik bij te dragen aan een goed beheer en een betere bescherming van dit unieke stuk Kempen, dat vanuit Faunistisch, Floristisch en landschappelijk oogpunt op nationaal niveau onder een van de hoogste categoriën hoort te vallen. Hoewel een groot deel van het gebied echter op papier met het volste recht een behoorlijke status van bescherming geniet, bestaan er in praktijk nogal wat haken en ogen! De recreatiedruk is onveroorloofbaar groot, aan het beheer hapert nogal eens een en ander en er bestaat geen goed beschermde agrarische "buffer", zoals dat zou behoren rond een waardevol gebied als dit.

Door het verslag in een aantal delen verspreid te publiceren in de Blauwe Klauwier verwacht ik dat de tekst beter en aandachtiger gelezen wordt, dan wanneer het als een geheel uitgegeven zou worden. De bedoeling is dat aanvullingen en reacties zo snel mogelijk bij mij bericht worden! Dit kan de volledigheid alleen maar ten goede komen. Uiteindelijk zullen namelijk wel alle delen, eventueel in verbeterde vorm, in een allesomvattend verslag als VWG-publicatie worden uitgebracht.

Lex. Peeters.

DE BRONNEN;

Binnen het verouderde en sterk verwaarloosde waarnemingenarchief van Vogelwerkgroep de Kempen waren een groot aantal gegevens die betrekking hadden op landgoed de Utrecht, Het Beerse broek en de Landschotse heide reeds systematisch per soort ondergebracht! Waarnemers waarvan bekend is dat zij veel in betreffend gebied vogelen of vogelden werden of worden nog benaderd voor aanvullend materiaal. Diverse verslagen en rapporten zijn aandachtig doorgelezen.

Voor gegevens van voor 1970 zijn de mededelingen van VIMB (Vogelstudie- en Inventarisatie-groep Midden Brabant; ondertussen opgeheven) grondig doorgenomen. Bovendien leverde de Avifauna van Noord Brabant (van Erve c.s. '67) de nodige aanvullingen.

DE INDELING EN DE LIGGING VAN HET GEBIED;

Het totale gebied is grotendeels gelegen binnen de Atlas-blokken 50-48 en 51-41. Het is te vinden in de Noordoost-hoek van de Kempen en wordt begrensd door de dorpen: Middelbeers, Casteren, Netersel, Lage Mierde, Esbeek, en Baarschot.

De hoofdingdeling wordt als volgt aangehouden;

- LANDSCHOTSE HEIDE
- BEERSE BROEK
- LANDGOED DE UTRECHT

DE LANDSCHOTSE HEIDE ligt ten zuidwesten van Middelbeers en bevat de vennen;

- Keyenhurk - Withollandven
- Kromven - Scherpven
- Berkven Voorts enkele visvijvertjes!

DE BEERSE BROEK is het beekdal van de Grote Beerse en wordt ingedeeld in;

- Het Beerse broek
- De Biezegeoren.

Bovendien is hier een heiderestant, "De Grijze Steen" te vinden.

Het gebied ligt tussen Casteren en Westelbeers.

LANDGOED DE UTRECHT is een zeer uitgestrekt bosgebied, dat eigendom is van verzekeringsmaatschappij de Utrecht. Voor het gemak is onder de naam landgoed de Utrecht ook de Neterselse heide bedoeld, welk gebied van de gemeente Bladel is.

Voor de duidelijkheid delen we het terrein als volgt in; - De Utrecht-west
- De Utrecht-oost

Deze zijn gescheiden door de provinciale weg Reusel- Tilburg.

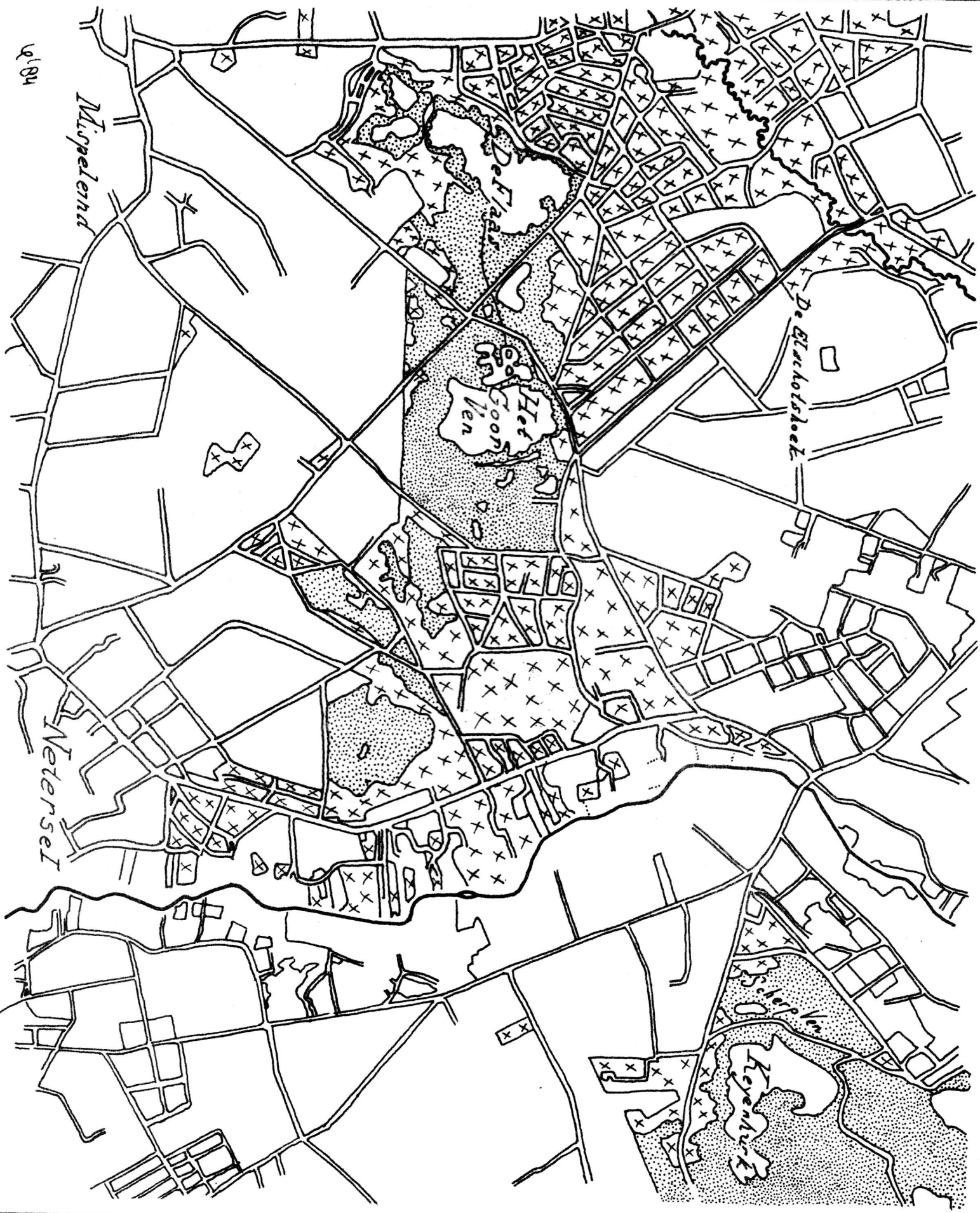
DE UTRECHT-west behelst enkele belangrijke, met naam te noemen gebieden;

- De Hertgang en Wellenseind.
 - De Neterselse en Misperleindse heide (inclusief Achterste Most)
 - De vennen; 't Goorven en de Flaes, de Hazakolk, De Kleine flaes, Het Wurvenbosven e.a.
- Aan de oostzijde is dit deel van de Utrecht begrensd door de Spreeuwelse heide, een zeer waardevol agrarisch gebied.

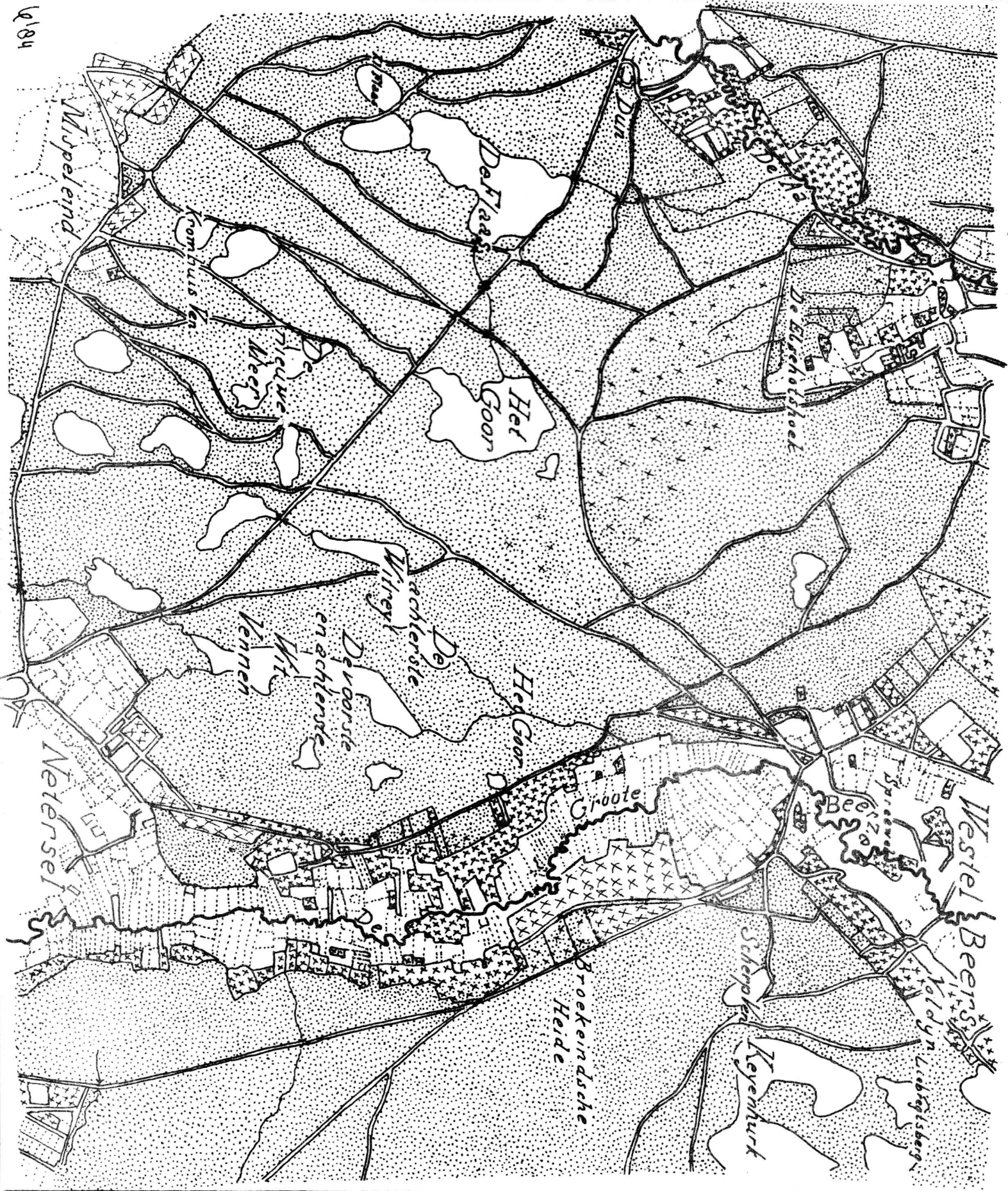
DE UTRECHT-oost behelst de volgende belangrijke, met naam te noemen gebieden;

- De Broekeling - De Kruisberg
- De Tulder - Het Turfven
- De Moerbleek - Het Panneven.

In de volgende aflevering worden alle met name genoemde gebieden kort besproken. Bovendien zal dan een soortbespreking gepubliceerd worden van de Zeeduikeers t./m. de Reiger-achtigen. Gegevens van deze soorten m.b.t. het gebied zijn t./m. mei nog te verwerken! A.U.B. zo snel mogelijk insturen dus!

1848

LEGENDA

- = heide
- = beek en heggen
- = bos
- = ven
- = weg/pad resp. loopje

NESTKASTEN KONINGSHOF

-DE RESULTATEN VAN 1983-

DOOR: JAN WOUTERS.

Tijdens de voorjaars schoonmaak in maart kregen alle kastjes een nieuw nummer, zodat ze weer allemaal voorzien waren van een nummer en de volgorde overeen kwam met de gevolgde route. Die nummerplaatjes waren gemaakt door Albert Vrijaldenhoven. Met de hand heeft hij in 200 (!) plaatjes cijfers gestanst. Bovendien leverde hij ook nog plaatjes om te grote invliegopeningen te verkleinen. Albert hartelijk bedankt daarvoor!

Bij die schoonmaak konden we ook al weer de eerste twee broedsels van het jaar vaststellen, nl. van Holenduif en Bosuil. Deze waren al voor de normale controles uitgevlogen, maar in april konden toch 2 jonge Holenduiven en 3 jonge Bosuilen worden geringd. Er werden 3 gewone controles gehouden, te weten op 5 en 30 mei en 21 juni. Hierbij werden alle kasten op een avond gecontroleerd. Op 30 mei waren ook leden van Vogelvereniging Veldhoven aanwezig.

De resultaten van de controles zijn samengevat in tabel 1. Daarbij zijn de broedsels van 5 en 30 mei als eerste en die van 21 juni als tweede broedsel beschouwd.

TABEL 1 : Totale resultaten van de nestkastencontroles op koningshof, Veldhoven. 1983.

<u>SOORT:</u>	<u>1e BROEDSEL:</u>	<u>2e BROEDSEL:</u>	<u>TOTAAL:</u>
Koolmees	47	15	62
Pimpelmees	17	-	17
Bonte Vliegenvanger	4	-	4
Holenduif	1	1	2
Zwarte mees	1	-	1
Kauw	1	-	1
Bosuil	1	-	1
	Totaal aantal broedsels;		88
Nest van Eekhoorn			6
Niet gebruikte kasten			21
nest in aanbouw			7
			<hr/> 122
Twee keer gebruikte kasten			- 12
			<hr/> 110

Wat opvalt in de resultaten is de soortenarmoede; slechts 7 soorten kwamen tot broeden in onze kasten, een dieptepunt. Uiteraard zijn Kool- en Pimpelmees goed vertegenwoordigd en de Bonte vliegenvanger handhaaft zich prima, maar daarmee is haast alles gezegd. Gelukkig kwam de Bosuil weer en kreeg ook de Kauw nog een kans, anders was het al helemaal weinig geweest. Maar geen Gekraagde roodstaart of Huis- of Ringmus. Het past wel in de tendens van de laatste jaren bij deze soorten op Koningshof. De Gekraagde roodstaart lijkt een inzinking door te maken, hopelijk geen blijvende.

Toch worden er steeds minder kasten helemaal niet gebruikt en we zullen het bestand dan ook wat moeten aanvullen. Overigens lijkt het erop dat 1983 een doorsnee broedseizoen was met totaal 88 broedsels. Het aantal broedsels van de Koolmees was iets minder dan het jaar daarvoor: 62 tegen 71. Maar omdat het totaal aantal broedsels ook wat minder was, bleef het aandeel van de Koolmees in het totaal vrijwel hetzelfde. Misschien zit de Koolmees nu aan haar maximale dichtheid, na de sterke toename in de laatste 6 jaar.

De Pimpelmees heeft mogelijk geprofiteerd van de plaatjes voor de te grote invliegopening-
en , getuige de 17 eerste broedsels: een nieuw record. Er lijkt (zie tabel 2) een stij-
ende tendens te zitten in het aantal eerste broedsels, mogelijk dus een lichte toename van
het aantal broedparen.

TABEL 2: Aandeel van de Pimpelmees in het totaal aantal broedsels op Koningshof.

<u>Jaar;</u>	<u>'78</u>	<u>'79</u>	<u>'80</u>	<u>'81</u>	<u>'82</u>	<u>'83</u>
Eerste broedsels Pimpelmees	11	9	13	13	14	17
Totaal aantal Pimpelmees	14	10	21	15	14	17
Totaal aantal broedsels	72	73	105	78	98	88
Percentage Pimpelmees	19	14	20	19	14	19

Als we naar het totaal aantal broedsels van de Pimpelmees kijken, levert het geen uit-
zonderlijk aantal op in 1983 door de afwezigheid van tweede broedsels (net als in '82).
Het aandeel van de Pimpelmees in het totaal blijft toch aardig constant, de laatste jaren.
Hij lijkt aardig op te kunnen tegen de toegenomen aantallen van de Koolmees.

Als je zin hebt om eens mee te gaan met de schoonmaak of controles of je wilt actief wor-
den door het maken van wat nestkastjes dan ben je van harte welkom. Op de vergaderingen
zullen de data en de tijden van een en ander worden aangekondigd.

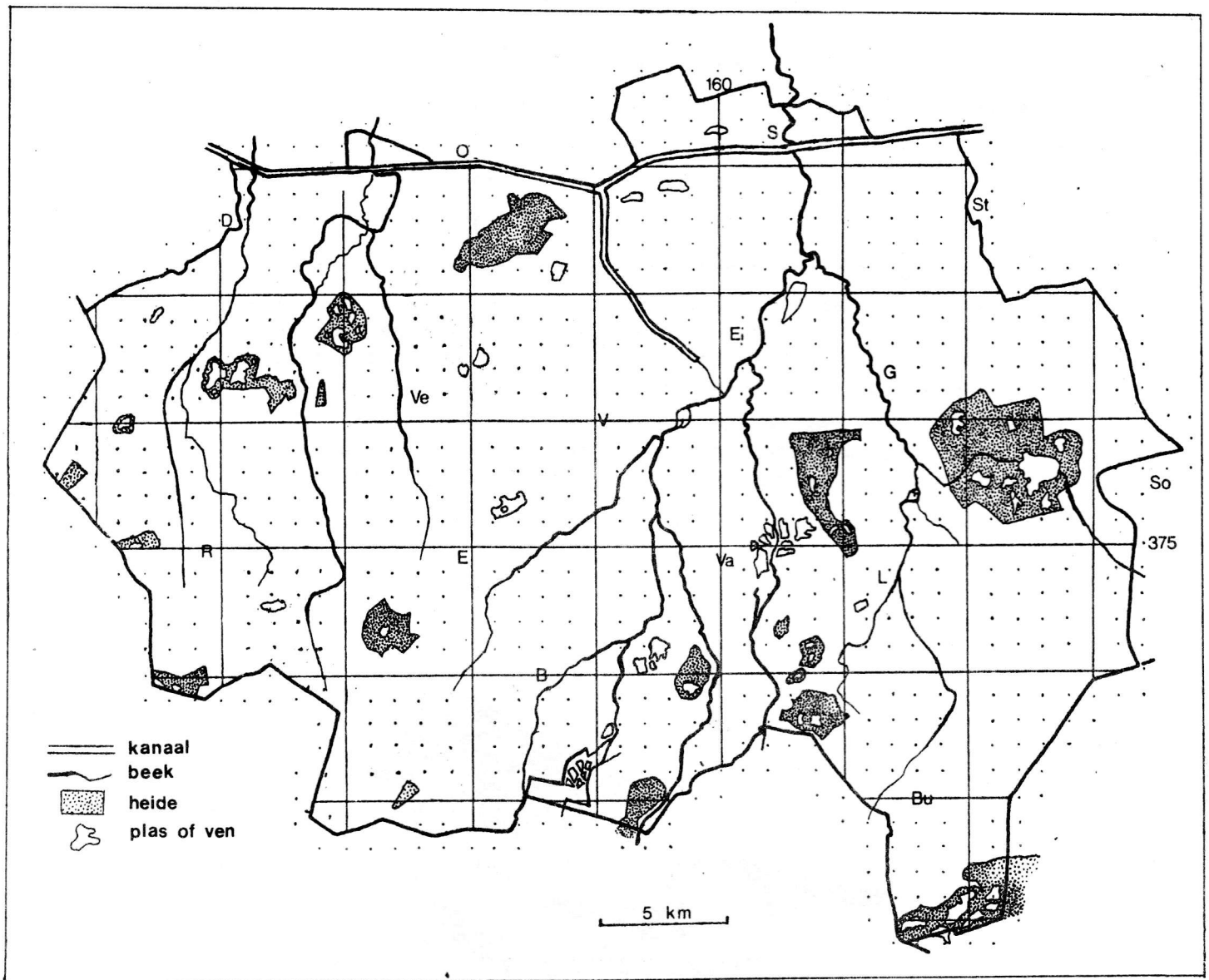
Literatuur; De Blauwe Klauwier; '79:1, '80:2, '81;1, '82:2 & 3.

JAN WOUTERS,
nestkastcoördinator.

INTRODUCTIE

INTEKENKAARTJE

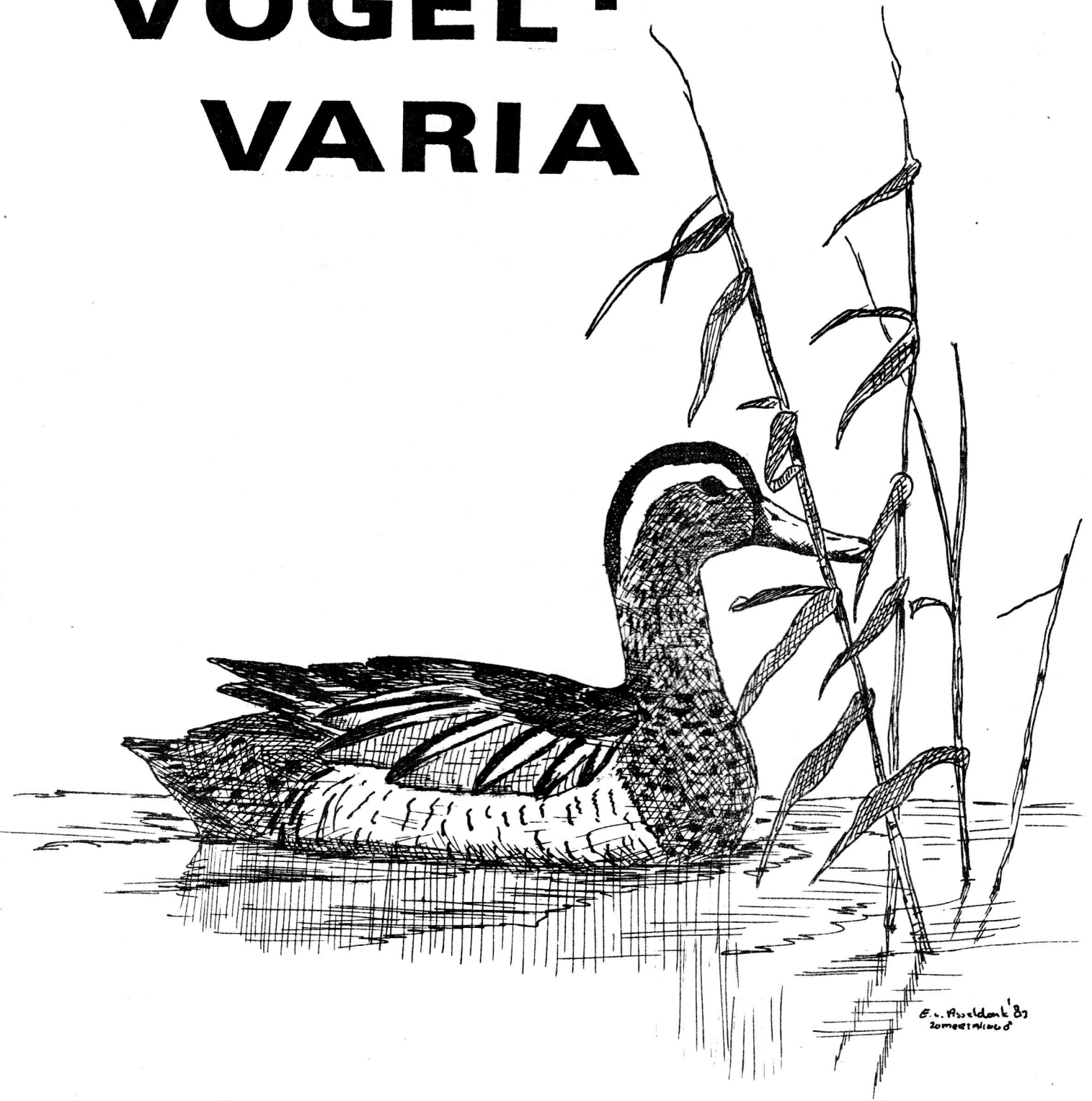
Regelmatig is er binnen de werkgroep behoefte aan een intekenkaartje om de verspreiding van een bepaalde vogelsoort op aan te geven. Velermalen zijn daarom kaartjes ontworpen, maar makkelijk in het gebruik waren ze nooit. Een nieuwe poging is er daarom nu in de vorm van bovenstaand ontwerp.

De basis (de begenzing van het werkgebied en de rastering van de atlas- en kilometerhokken) is ontworpen door Tom Heynen. Om het oriënteren te vergemakkelijken zijn hieraan de voorname plassen en vennen, heidegebieden, kanalen en het bekenstelsel aan toegevoegd. Bovendien wordt het intekenen mogelijk minder moeilijk door de aangegeven gemeentes. Dit kaartje is het standaardmodel. Er zullen nog een aantal andere versies gemaakt worden (b.v. waarop bos is aangegeven), zodat de mogelijkheden tot gebruik zo breed mogelijk worden.

De kaartjes zijn tegen een kleine vergoeding verkrijgbaar bij de penningmeester!

Lex.

VOGEL - VARIA

**samenstelling:
lex peeters**

VERANDERD KRITERIUM BIJ BEOORDELEN VAN WAARNEMINGEN.

Het CDNA (Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna) is een orgaan dat zich in Nederland bezig houdt met de registratie en het beoordelen van zeldzame en schaarse soorten en ondersoorten.

De CSNA (Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna) heeft naast het vaststellen van de systematische plaats en wetenschappelijke naam van waargenomen soorten en ondersoorten de taak waarnemingen te beoordelen van moeilijk herkenbare soorten en ondersoorten, welke haar door de CDNA worden voorgelegd.

Waarom zijn beide commissies in het leven geroepen? Determineren van vogels is niet zo'n eenvoudige zaak als het soms wordt afgeschilderd. Door een nauwgezette beoordeling tracht men een betrouwbaar beeld te verkrijgen van de avifaunistische status en voorkomen van de minder gewone en moeilijk te determineren soorten en ondersoorten in ons land. Dit vormt dan weer een onderdeel van de basis voor de "Avifauna van Nederland" waarin de status en een opgave van het voorkomen van alle vogelsoorten die ooit in ons land zijn waargenomen zijn vastgelegd. In 1962 en 1970 zijn resp. de eerste en tweede druk verschenen. Tot voor kort was de werkwijze van beide commissies ongeveer als volgt;

Bij de beoordeling van een waarneming baseren de CDNA en de CSNA zich in hoofdzaak op de beschrijving van de waargenomen vogel. Verder kunnen de ervaring van de waarnemer en de waarnemingsomstandigheden een rol spelen. De commissie moet zich een nauwkeurig beeld kunnen vormen. Het is daarom belangrijk dat de waarnemer zijn indrukken zo goed en uitgebreid mogelijk formuleert. Het komt nogal eens voor dat waarnemingen worden afgewezen, alleen omdat een overtuigende beschrijving ontbreekt. Hieronder zullen zich ongetwijfeld waarnemingen van goed gedetermineerde vogels bevinden. Door kritische en nauwgezette beoordeling tracht de commissie het aantal ten onrechte aanvaarde waarnemingen tot een minimum te beperken.

De commissies kennen twee soorten beslissingen, te weten "aanvaard" en "niet-aanvaard". Tot de aanvaarde waarnemingen behoren "bevestigde" en "onbevestigde" waarnemingen. Als bevestigde waarnemingen gelden alle aanvaarde waarnemingen die zijn verricht door ten minste twee personen, en die waarnemingen waarbij foto's, dia's en dergelijke het overtuigende bewijsmateriaal vormen. Als "onbevestigd" gelden alle aanvaarde waarnemingen die zijn verricht door één persoon; dit zijn met andere woorden betrouwbare "éénmanswaarnemingen".

Dit laatste criterium is nu sinds kort gewijzigd! "éénmanswaarnemingen" die goed beschreven en gedocumenteerd zijn, voldoende om de commissie te overtuigen, hebben voortaan de zelfde waarde als de "meermanswaarnemingen. Hierbij vervallen dus de termen "bevestigd" en "onbevestigd". Een waarneming wordt aanvaard of niet-aanvaard.

Onlangs is al de enige Nederlandse waarneming van een Woestijntapuit die bij Eindhoven gezien werd aanvaard. F. Neyts was de enige die de vogel zag, maar maakte ter plaatse een goede, doorslaggevende beschrijving.

Degenen die hun gegevens nooit doorstuurden bij de wetenschap^{dat ze} toch maar als "onbevestigd" in het archief zouden verdwijnen, worden nu verzocht dit alsnog te doen. Stuur je waarnemingen naar; G. den Uil.

Wilhelminastraat 26,
Hardinxveld-Giessendam-3290

Bij hem zijn ook invulkaarten te bekomen, die speciaal voor dit doel beschikbaar zijn.

Geef de uitslag na beoordeling altijd door aan een van onze archivarissen. Immers, ook wij moeten kritisch zijn bij het opnemen van waarnemingen van minder algemene en moeilijk te determineren soorten en ondersoorten in ons Werkgroepsarchief. De beslissing van de CDNA of CSNA geeft de waarneming een blijvende waarde, zodat onbekenden over een tiental jaren weten dat de waarneming betrouwbaar is.

Literatuur;

G.J. Oreel, E.R. Osieck "Commissie voor de Nederlandse Avifauna; taak en werkwijze CDNA en CSNA". Het Vogeljaar 25; 1 ; '77

In dit artikel is behalve meer informatie over beide commissies een lijst te vinden van soorten, waarvan waarnemingen ter beoordeling ingestuurd kunnen worden!

BIJ DE VIERDE WAARNEMING VAN EEN WATERSPREEUW

Tot voor kort waren uit de Kempen slechts 3 waarnemingen van de Waterspreeuw bekend;

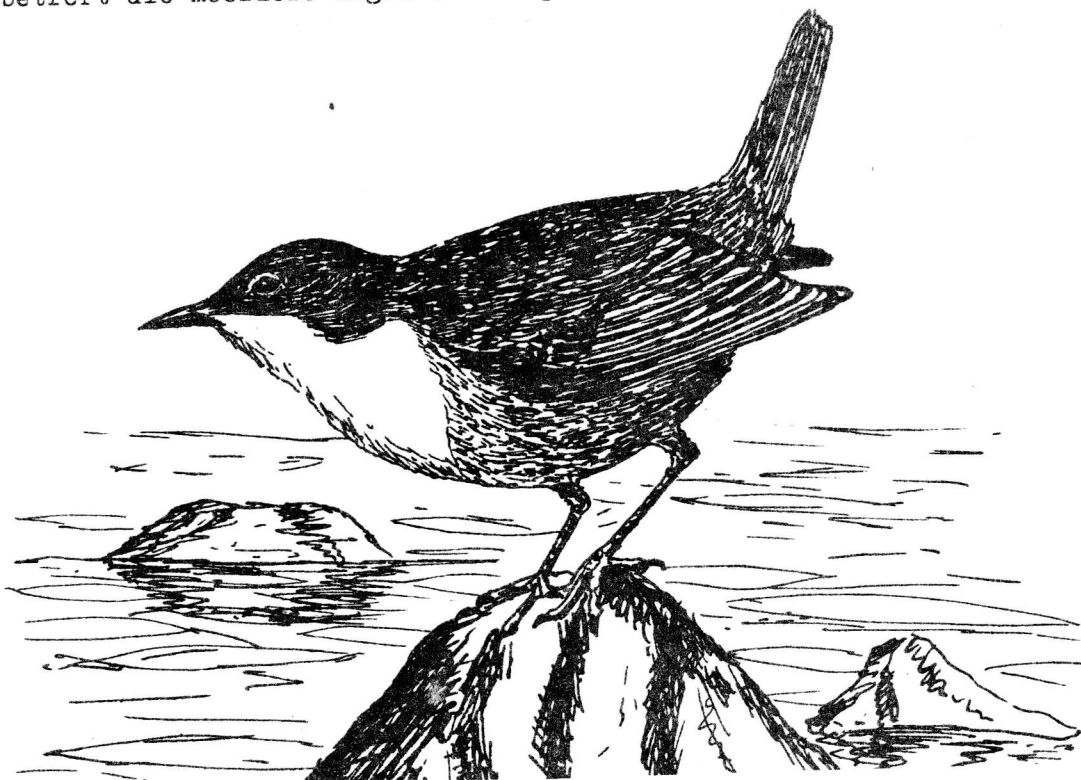
- 19-11 t./m. 01-12-'52 Middelbeers (van Erve c.s. '67)
- 15-11 t./m. 29-11-'64 Eindhoven (van Erve c.s. '67)
- 20-11 t./m. 28-11-'76 Tussen Opwettense en Collsche watermolen (W. + F. Neyts)

Bij de waarnemingen uit '52 en '64 werd de ondersoort niet bepaald. De Waterspreeuw die in '76 werd waargenomen betrof de Noordelijke ondersoort "C. c. cinclus". DE Waterspreeuw blijkt, gezien 't beperkt aantal waarnemingen, een erg zeldzame verschijning te zijn in de Kempen. Dit is overigens niet merkwaardig daar deze watergebonden soort een grote voorkeur heeft voor wild- en snelstromende, heldere beken. Het Kempische bekenstelsel is grotendeels aan kanalisering onderhevig geweest en wordt bovendien gevormd door langzaam stromende "aders", die nou niet bepaald erg zuiver water afvoeren! De enige plaatsen die enigszins gelijkenis vertonen met het biotoop van de Waterspreeuw, zijn de watermolens en weer in veel mindere mate sommige stuwjes.

Toch werd onlangs het kortje rijtje waarnemingen met een aangevuld;
Vanaf 14-02-'84 werd langs de Grote Beerse tussen Casteren en Westelbeers (tussen de Biezegeoren en de Beerse Broek) door niet-vogelaars een bruine vogel gezien met witte borst (door een visser onder hen door z'n gedrag voor een soort Ysvogel gehouden). Op 18-02 zag Geert Sanders op die zelfde plaats als uit het niets een Waterspreeuw uit het water opvliegen tijdens zijn p.t.t.-telling. Hij stelde vast hier te doen te hebben met de noordelijke ondersoort "C.c.cinclus". Door hem geallarmeerd konden nog 8 andere V.W.G.-mensen, die bij de Grijze Steen aan het kappen waren, de vogel observeren. Op 20-02 zagen eerst Geert Sanders en wat later die dag Lex Peeters de Waterspreeuw nog ter hoogte van de zandvanger in het Beerse Broek. Laatstgenoemde kon hem volgen tot aan de stuw in de Biezegeoren. De vogel was niet schuw, doch eenmaal opgevlogen werden telkens grote afstanden afgelegd tot soms \pm 1 k.m. alvorens weer in te vallen. Prachtig kon het poetsen en het typische visgedrag aanschouwd worden. Bovendien werd de roep gehoord. Ter volledigheid zij nog vermeld dat het een ongeringde vogel betrof. Op 21-02 werd de Waterspreeuw niet meer gezien.

Het betrof hier de eerste februari-waarneming. De vorige waarnemingen uit ons werkgebied dateerden alle drie uit november. Opmerkelijk is bovendien dat alle gegevens vogels betreft die meerdere dagen bleven pleisteren!

Lex.

OVER DE GROTE ZILVERREIGER IN DE KEMPEN.

De avifauna van Noord-Brabant geeft 6 waarnemingen van de Grote Zilverreiger in de provincie Brabant. Een van die gegevens betreft een vondst bij Breda in 1855, de overige 5 betreffen waarnemingen binnen ons werkgebied! 2 waarnemingen worden als "bevestigd" aangeduid;

- 1-half juni '58 1 ex. Valkenswaard (Vogeljaar 6/76)
- 22-26 okt. '58 1 ex. Strabrechtse heide (Vogeljaar 6/99)

De 3 overige worden als "onbevestigd" beschouwd, waarschijnlijk daar het "eenmanswaarnemingen" betrof! De Grote Zilverreiger is een onmiskenbare vogel, zodat met grote zekerheid mag worden aangenomen dat het telkens inderdaad deze soort betrof!;

- juli '59 1 ex. Valkenswaard (Limosa 34/90)
- 18 mei '61 1 ex. Oirschot (Limosa 36/11)
- 04 okt. '61 2 ex. Strabrechtse heide (Limosa 36/11)

Vanaf '61 werden tot 1983 geen Grote Zilverreigers meer in de Kempen waargenomen. Echter dan, geheel binnen de tendens van het toenemend aantal waarnemingen in overig Nederland, in de Flevopolders resulterend in broedgevallen, werd binnen een jaar tijd 4 maal 1 ex. gezien!

Op 15-05-'83 zagen mensen van de vogelwerkgroep I.V.N.-Valkenswaard o.l.v. A. van Asten om 8.50 u. 1 ex. overtrekken bij de Malpie in Noordoostelijke richting.

Tussen 13-10 en 14-11-'83 verbleef 1 Grote Zilverreiger bij het Beuven op de Strabrechtse heide (vele waarnemers). Dit ex. hield zich voornamelijk op tussen een aantal Blauwe Reigers. Op 14-11 bevond de vogel zich op het ijs van het inmiddels dichtgevroren ven. Mogelijk omdat in deze situatie de bereikbaarheid van voedsel klein geworden was, verdween de Zilverreiger die dag, na lang en hoog ophermieken, in het zuidwesten. Bij de ploegstraat in Eindhoven vloog op 10-12-'83 1 ex. in westelijke richting over (E. van Asseldonk).

Op 28-01-'84 tenslotte, vloog 1 ex. op uit de beekloop t.h.v. de Bereykse visvijvers (M. Schouten, W. Veenhuizen, L. Peeters). Dit ex. vloog daarna laag en inigszins onzeker in zuidwestelijke richting weg.

Het is zeker niet uitgesloten (en gezien de status van de Grote zilverreiger in Nederland misschien zelfs voor de hand liggend) dat deze waarnemingen (of enkele ervan) betrekking hebben gehad op dezelfde (zwervende) vogel. In '58 en '61 betrof het telkens 2 waarnemingen binnen een jaar, zodat we ook hier deze mogelijkheid moeten overwegen!

Lex.

VISSENDE DODAARS

De Dodaars eet gemiddeld (het aanbod is gedeeltelijk bepalend) ongeveer voor 60 % waterinsekten, larven, mollusken en kleine kreeftachtigen en voor de rest kleine visjes, waaronder voornamelijk Tiendoornige Stekelbaarzen.

Bij een bezoek aan de Baest bij Oostelbeers ontdekte ik op de Beerse een Dodaars die iets groots in z'n bek had. Na dit smakelijk naar binnen gewerkt te hebben dook hij weer, om na een paar keer niet zichtbaar iets gevangen te hebben, weer met een visje boven te komen. Dit ging zo wel een kwartier door, steeds duikend, dicht tegen de oever, over een lengte van ongeveer 1,5 m. Zo goed als het in het begin ging, zo slecht ging het op het laatst. Maar toch bleef hij duiken op die ene plek. Uiteindelijk ging hij dan toch bij gebrek aan succes verderop.

In totaal ving de Dodaars op die ene plek 6 visjes. Het betrof hier zeker geen Stekelbaarzen, maar eerder een soort Voorntjes. Zijn er misschien meer waarnemingen van specifiek vis-vangende Dodaarsen?

Pieter Wouters.

HERPETOLOGISCHE WERKGROEP VAN START

Vorig jaar werd via een artikel in het Eindhovens Dagblad op een nogal ongelukkige wijze en moment publiciteit gegeven aan een in oprichting zijnde "Poelenwerkgroep". De manier waarop was niet ten onrechte aan kritiek onderhevig, omdat een belangrijke vindplaats van Salamanders (met foto) onder de aandacht van de duizende lezers werd gebracht. Het moment bleek achteraf niet doordacht gekozen te zijn, daar beide initiatiefnemers, Frank Neyts en Jan Beks, het in die periode te druk hadden om hun plannen te verwezenlijken. Ondertussen is echter een nieuwe, mijns inziens kansrijke werkwijze opgesteld. De groep heeft zich aangesloten bij het Natuurhistorisch genootschap in Limburg, en vormt daar nu een Brabantse afdeling van. Dit heeft niet alleen een aantal financiële voordelen. In plaats van de zeer uitgebreide, in eerste instantie afschrikwekkende invullijsten van het R.I.N., kan er nu gebruik gemaakt worden van handige en overzichtelijke waarnemingskaartjes (zie bijlage) van de Herpetologische studiegroep van het genootschap, die op haar beurt alle gegevens in de computer laat verdwijnen. Verdwijnen om opgeslagen en gesorteerd te worden, zodat ze ten aller tijde weer kunnen worden opgevraagd voor allerlei beschermings- en studiedoelinden, want vooral over de verspreiding van veel Amfibie- en Reptielsoorten is in Nederland (met de nadruk op ondermeer de Kempen) nog bar weinig bekend! Het werkgebied dat van Vogelwerkgroep de Kempen omvat, maar nog een stuk groter is, is verdeeld in een aantal rayons. Elk rayon wordt onderzocht door een "sub-coördinator", die daarbij hoopt gesteund te gaan worden door een aantal geïnteresseerden. Om volgens de wettelijke voorschriften te werken is voor elke "sub-coördinator" voor een ontheffing voor het vangen van Amfibiën en Reptielen gezorgd, die in zeer beperkt aantal worden verstrekt. De medewerkers gaan op zicht en gehoor aan het inventariseren. Indien alleen vangen uitsluitend kan geven over het voorkomen van een bepaalde soort, dan kan contact opgenomen worden met de sub-coördinator van het betreffende rayon.

Het centrale persoon, via wie de waarnemingskaarten verstrekt en verzameld worden, de coördinator dus eigenlijk, is; Jan Beks,

Ranonkelstraat 30,
5644 LD EINDHOVEN.
Tel.; 040-114308

Wanneer geïnteresseerden tijdig met hem contact opnemen, dan kunnen goede afspraken over een logische verdeling van het gebied en een systematische aanpak tot vruchtbare resultaten leiden. Bij hem zijn gratis waarnemingskaarten en determinatietabellen te bekomen. Hopelijk zal de Kempen niet lang meer een overwegend witte vlek blijven, op de overzichtskaart van de reeds onderzochte gebieden.

Lex.

Bijlage; meldingskaart voor waarnemingen.

Meldingskaart voor amfibieën - en reptielenwaarnemingen												
Herpetologische Studiegroep Natuurhistorisch Genootschap in Limburg												
Naam van het amfibie / reptiel						Code nr.		Aantal adult				
<i>Bufo bufo</i>						281		♂ : 24		♀ : 2 onb. :		
Datum	Dag	Maand	Jaar	Weeknr.	Uur	Minuten	Aantal subadult					
	24	03	83	12	17	30	♂ :		♀ :		onb. : 2	
Gemeente						Code nr.		Aantal juveniel				
<i>Wodrop</i>						074		♂ :		♀ :		onb. :
Naam van het gebied								Aantal neoteen				
<i>Tunshoeken - Oord</i>								♂ :		♀ :		onb. :
Plaatsbepaling		Uurhok	Km.-hok	Poelhok	Aantal larven			Aantal eieren eiklommen eisnoeren				
		58	55	45	31	1e j. :		2e j. :				
Namen en adressen van de waarnemers						Code nrs.		± 20				
drs. A.J.W. Lenders Groenstraat 106 Melick 04752 - 2351						092		Bijz. Code nr. (z.o.z.)				
								24		D		
								50		B		

NACHTELIJKE WAARNEMING VAN ZILVERMEEUWEN

Op 05-03-'84 hoorde ik om 21.45 u. t.h.v. het winkelcentrum van Eindhoven een groep luidroepende Zilvermeeuwen. Het was een prachtige ervaring de vogels (naar schatting 60 ex.) op een gegeven moment in het zwak oranje licht van de stad te ontdekken, in een strakke V-achtige formatie, hel wit afstekend tegen de zwarte lucht! Een rare gewaarwording overigens, als nachtelijke vogeltrek opeens voor je zichtbaar wordt!

"Trek", dacht ik in het begin inderdaad dat 't was, waarmee ik hier te maken had. Maar het geluid kwam terug en boven me werden de Meeuwen weer zichtbaar, nu i.p.v. het westen, het zuidoosten invliegend. Na minstens een half uur bij iemand op bezoek te zijn geweest, waar bij het roepen van de vogels door een open raam steeds hoorbaar bleef, soms aanwakkerend in sterkte, dan weer afzwakkend, zag ik buiten de groep weer 2 x passeren in tegengestelde richting.

Het was 2.00 u. 's nachts toen ik weer op deze plaats langs kwam. Tot m'n grote verbazing was nog steeds het roepen van de Zilvermeeuwen te horen en niet veel later zag ik ze weer boven me, \pm 60 stuks, dus nog altijd dezelfde groep! Het was ondertussen 4 uren en 1 kwartier later!

Wat een Reuselnaar hier zo laat nog zocht? Het was carnaval (salsafestival op het Wilhelminaplein)! Voor de mensen die nu begripvol roepen; "Oh, maar dat verklaart alles", wil ik er aan toevoegen dat m'n alcoholgehalte bij de aanvang van de waarneming 0,00 promiel was. En bij 't besluit van de waarneming bedroeg dit niet veel meer, daar het bier tijdens 't swingen wel weer een weg naar buiten gevonden had! Bovendien had ik 3 mede waarnemers, waarvan er één broodnuchter achter het stuur wilde.

Wat de Meeuwen hier zo laat nog zochten? Misschien een slaapplek, of waren ze om een of andere rede geheel gedesoriënteerd? Suggesties zijn van harte welkom!

Lex.

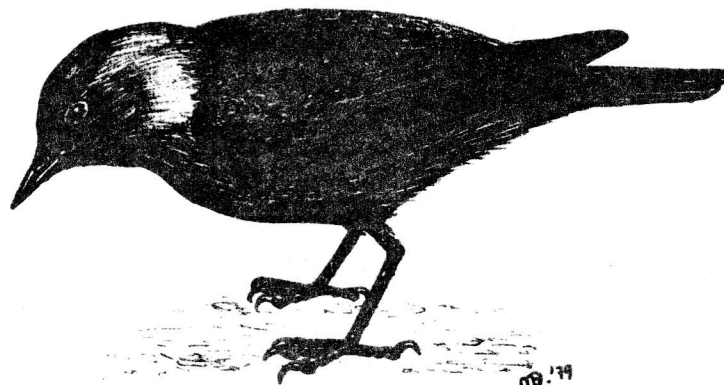
DIE NEUE BREHM-BUCHEREI 1984

"Die Neue Brehm Bücherei" brengt unieke monografiën uit van allerlei diersoorten. Over het geheel gezien zijn de boekjes belangrijke naslagwerken van een behoorlijk tot hoogstaand niveau. De meeste deeltjes zijn ook voor iemand die de Duitse taal slecht beheerst, redelijk goed te lezen.

De volgende monografiën zijn met ingang van 1984 verkrijgbaar geworden;

- DE MEREL (prof. Dr. Rolf Kittel), 224 pag./ 88 afb., 24,20 Mark.
- DE OOIEVAAR (Dr. Gerhard Creutz), 208 pag./ 100 afb., 24,70 Mark.
- DE HUISZWALUW (Heinz Menzel), 160 pag./ 80 afb., 18,25 Mark.
- DE TURELUUR (Dr. Arnd Stiefel, DR. Horst Scheufler), 176 pag./ 96 afb., 20,00 Mark.
- DE BOSVIL (Manfred Melde), 412 pag./ 39 afb., 12,20 Mark.
- DE WATERPIEPER (Ing. Rudolf Pätzold), 108 pag./ 59 afb., 11,60 Mark.

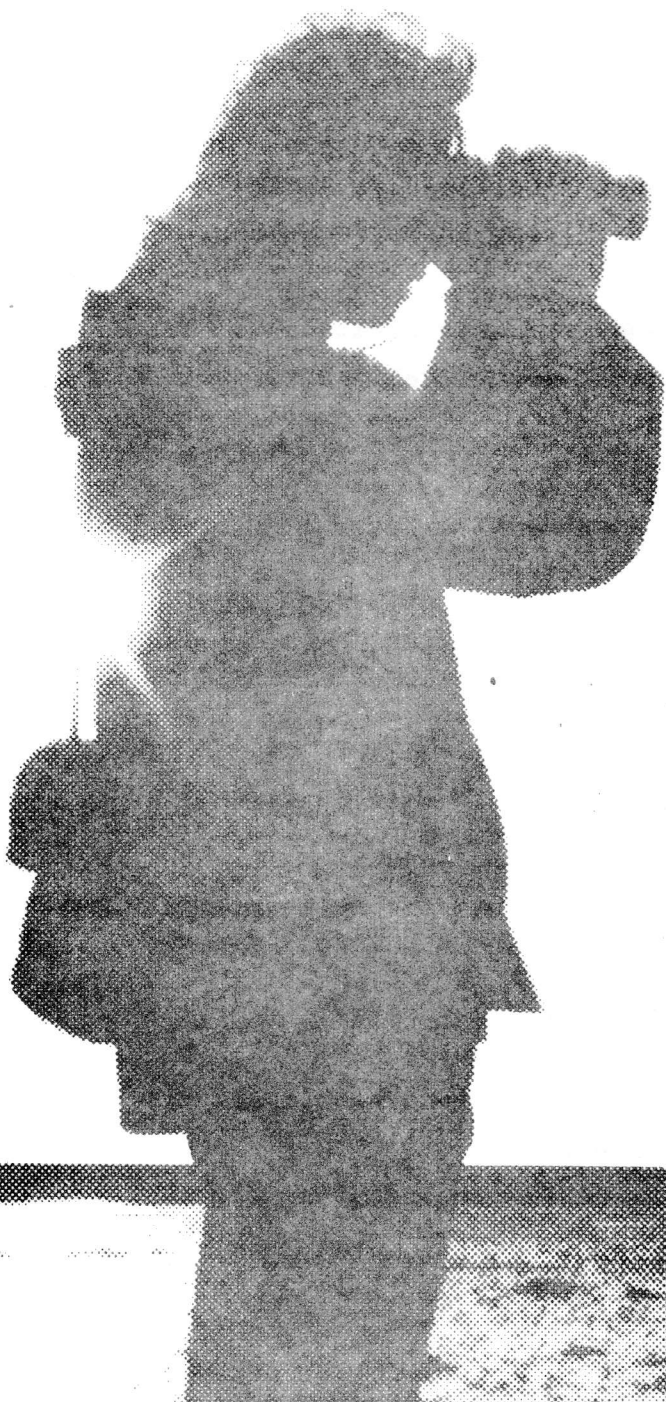
De boekjes zijn ondermeer te koop bij de boekhandel van "De Wielewaal" te Turnhout en bij "Natuur en Boek". Bij deze zaken zijn lijsten te verkrijgen van de eerder verschenen deeltjes.

Vogelwaarnemingen in de Kempen

SEIZOEN 1983

**Verzameld door
Henk Hendriks**

OVERZICHT VAN "OPVALLENDE" SOORTEN IN DE KEMPEN 1983.

Henk Hendriks.

Dit overzicht omvat soorten die in opvallende aantallen werden gezien, soorten die in het binnenland vrij zelden worden waargenomen, soorten die sowieso zeldzaam zijn alsmede enkele broedvogelsoorten.

Georde Fuut. - Dit jaar 14 broedparen en 1 mislukt broedgeval en 1 overzomerend paar op het Goor en Flaes.
- 17 april 1 ex. in zomerkleed Soerendonk.
- 15 mei 3 exx. Malpievennen.

Roodhalsfuut. - Gedurende de maanden januari, februari en begin maart bevond zich een ex. op een plas langs de Ploegstraat, Best.
- Op 17 april 1 ex. in zomerkleed, Soerendonk-Goor.

Aalscholver. - Op 6 maart 6 exx. trekkend west over strabrecht.
- Op 13 maart 25 exx. vliegend in noordelijke ri. over het Soerendonks-Goor.
- Op 20 maart 3 exx. Beuven.
- Op 4 en 6 april 3 exx. Soerendonk.
- Op 8 april 1 ex. vissend Ekkersweijer.
- Op 27 sept. en 12 nov. 1 ex. Goorven.
- Op 20 sept. werden maar liefst 47 exx. in z-west. ri. vliegend gezien bij Hoogeloon.
- Op 6 okt. 20 exx. trekkend over de Grootte Heide.

Zwarte Ooievaar. - Op 20 aug. 1 ex. overvliegend Keijenhurk.
Opvallend is dat er dit jaar geen gewone ooievaars zijn gezien.

Grote Zilverreiger. - Dit jaar maar liefst 3 waarnemingen. (hetzelfde ex?)
- 15 mei 1 ex. overvliegend n.o. Malpie.
- Van half oktober-half november bevond zich een adult ex. in winterkleed bij het Beuven.
- Op 10 dec. 1 ex. overvliegend in west. richting Ploegstraat, Best.

Purperreiger. - Op 1 mei 1 adult ex. visvijvers Liskes.

Lepelaar. - Op 7 aug. 1 juv. ex. Kromven Landschotse Heide.

Overigens is deze waarneming niet de eerste in de Kempen.

Op 28 september 1956 maar liefst 6 exx. Strabrecht. (Limosa 30.09)

Op 19 april 1964 1 ex. Nuenen.

Nijlgans. - 8 maart 2 vr. en 1 man. op de Dommel bij Philipsvisvijvers.

Grauwe Gans. - Dit voorjaar tot maximaal 9 adulte exx. gezien Budel-Dorplein.

Op 17 mei de eerste juv. Waarschijnlijk 3-4 broedparen.

Canadese Gans. - Gedurende de maand april regelmatig 1 ex. Soerendonk.

Brandgans. - Op 17 april 1 ex. B. Dorplein.

Wilde Zwaan. - Op 7 nov. 2 exx. Beuven.

- Op 28 dec. 9 exx. Beuven.

Bergeend. - Dit jaar 2 paar Goor en Flaes.

- 4 maart 1 ex. Ekkersweijer.

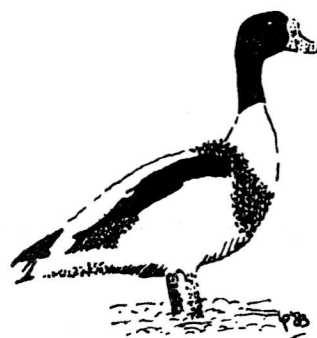
- 13 maart 1 ex. B. Dorplein.

- 25 sept. 2 exx. Ekkersweijer.

- 4 okt. 2 juv. exx. Keijenhurk.

- 24 nov. 4 exx. Beuven.

- 21 dec. 7 exx. Beuven.

Smient. - 4 febr. 10 exx. Soerendonks-Goor.

- 12 maart 1 ex. Groot Meer en 4 exx. Keijenhurk.

- 4 okt. 3 exx. Keijenhurk.

- 12 nov. 5 exx. Soerendonks-Goor.

Zomertaling. - 1-2 april 1 paar Ekkersweijer.

- 2-4 april 1 paar Soerendonk.

- 26 april 2 paar Beuven en 1 man. Platvoetje, Strabrecht.

- 5 mei 1 ex. Soerendonk.

Toppereend. - Op 24 okt. 1 vr. Soerendonk.

Grote Zaagbek. - 8 jan. 1 vr. Eurostrand.

- 12 jan. 2 vr. Beuven.

- 23 jan. 1 vr. Kempervennen.

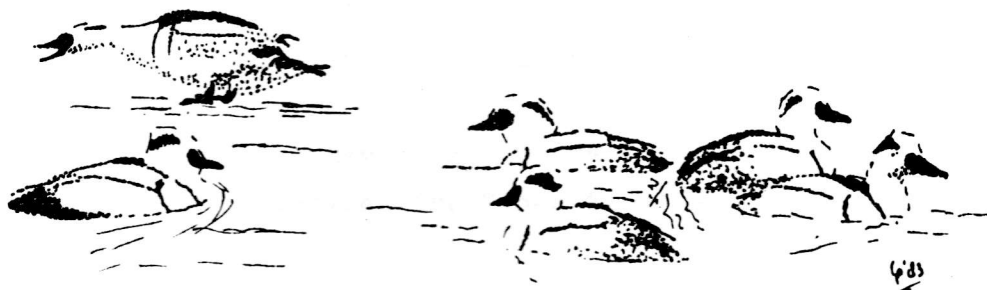
- 5 nov. 1 vr. Beuven.

- 12-23 nov. 2 vr. en 1 man. Beuven.

Middelste Zaagbek. - Toch weer een waarneming van deze in ons gebied zeldzame eend.

- 30 dec. 3 vr. of juv. visvijvers Valkenswaard.

De andere waarnemingen waren 3 vr. op het Goorven, 22 dec. 1979 en 1 vr. op het Beuven op 20 nov. Beuven.

Nonnetje. - 12 jan. 2 vr., 20 jan. 3 vr., 31 jan. 1 man. en 2 vr. en op 7 maart 1 man. en 3 vr. op het Beuven.

- Gedurende de maanden jan.-maart bevonden zich geregeld 2-4 exx. op de Kleine Dommel, Hulsterbroek, Geldrop.
- Op 18 febr. 1 vr. Ploegstraat, Best.
- Op 5 maart 1 paar Goorven.

Visarend. - Half april 1 ex. Soerendonk.

- 24 april 1 ex. in juveniel kleeed B. Dorplein.
- 14 aug. 1 ex. B. Dorplein.
- 13 aug. 1 ex. Beuven.
- 4 sept. 1 ex. Beuven.

Rode Wouw. - 11 maart 1 ex. Strabrechtse Dijk, Heeze. westelijke ri. vliegend.

- 3 dec. 1 ex. tussen Duizel-Vessem. z.z.w. richting.
- 15 mei 1 ex. hoog schroevend in zuid. richting, Reusel.
- 3 okt. 1 ex. z.o. richting Eindhoven.

Zwarte Wouw. - 9 april 3 exx. hoog doortrekkend in n.o. richting bij Budel-Dorplein. Er was 1 zekere adult bij.

- 24 april 1 ex. Strabrecht.
- 10 mei 1 jagend ex. Reuselse Moeren.

Ruigpootbuiserd. - 17 febr. 1 ex. Wasven, Strabrecht.

Wespendief. - 2 mei 2 exx. doortrekkend 't Bokt.

- 30 mei 1 ex. Strabrecht.

- 14 aug. 2 exx. met 7 buizerden B. Dorplein.

Roodpootvalk. - 23 en 24 april 2 tweede-jaars Strabrecht.

- 5 mei 1 tweede-jaars Strabrecht.

- 10 mei 1 vr. Reuselse Moeren.

Kraanvogel. - 20 febr. 2 exx. overvliegend in noord. ri. Lierop.

- 13 maart. 3 groepen van resp. 120-130, 76 en 46 exx. vertrokken tussen 6.45-7.15 in oostelijke richting, Strabrecht.

- 13, 14 maart 1 ex. Putbergen, Soerendonk.

- 12 nov. 2 groepen van 17 en 27 exx. in z. west. richting Strabrecht.

Rode Patrijs. - Op 3 april 1 ex. Gijzenrooi, Geldrop. (waarschijnlijk ontsnapt)

Kwartel. - 10 juni 1 ex. Welschap.

- 12 juni 1 ex. Strabrecht.

- 20 juni 1 ex. Netersel.

- 17 juli 1 ex. Bladel.

Porseleinhoen. - 13 aug. 3 exx. (2 adult en 1 juv.) Beuven.

- 23 aug. 1 adult ex. Beuven.

Palmtortel. - 13 aug. 1 ex. Reusel. (waarschijnlijk ontsnapt)

Scholekster. - 13 maart 12 exx. B. Dorplein.

- 27 maart 19 exx. Soerendonk en 30 exx. Ekkersweijer.

- 2 april 45 exx. Landschotse Heide.

- 9 april 43 exx. B. Dorplein.

Goudplevier. - 3 jan. 1 ex. Mispelendse Heide.

- 5 maart 1 ex. Goorven.

- 22 maart 1 ex. Oirschotse Heide.

- 7 aug. 1 ex. B. Dorplein.

- 21 aug. en 27 sept. 1 ex. Kromven.

- 25 sept. 5 exx. Landschotse Heide.

Kleine Plevier.- Ook dit jaar weer 2-3 broedparen B.Dorplein.

- 1 mislukt broedgeval Ekkersweijer. De vogel had zijn nest op een grindpad gemaakt.
- Op 15 juni 1 ex. Welschap.
- Op 22 aug. 1 ex. Landschotse Heide.

Bontbekplevier.- 20 aug. 3 exx. B.Dorplein.

Strandplevier. - 17 mei 1 ex. B.Dorplein. Dit is de vierde waarneming voor de Kempen. Alle werden gedaan bij Budel-Dorplein. De vorige waren: 4 mei 1981, 3 aug. 1952 en 14 aug. 1953.

Zilverplevier.- Op 6 oktber 1 ex. Soerendonks-Goor.

Krombekstrandloper.- Op 6 aug. 1 ex. B.Dorplein.

Bonte Strandloper.- 10 april 1 ex. B.Dorplein.
- 11 april 3 exx. B.Dorplein.
- 7 aug. 1 ex. B.Dorplein.

Kleine Strandloper.- 30 sept. 1 ex. Beuven.
- 4 okt. 1 ex. Kromven, en 4 exx. Withallandven.

Drieteenstrandloper. - 5 aug. 1 ex. Kromven.
- 6 okt. 2 exx. Soerendonk.

Zwarte Ruiter.- Op 15 april 18 exx. Beuven.

Oeverloper.- Op 5 mei 5 exx. Soerendonk.

Kemphaan.- 13 maart 4 exx. B.Dorplein.
- 25 maart 20 exx. Landschotse Heide.
- 7 aug. 5 exx. B.Dorplein.
- 8 aug. 2 exx. Landschot.

Grutto.- 12 maart ong. 300 exx. Goorven.
- 13 maart 41 exx. B.Dorplein.
- 27 maart 95 exx. Soerendonk.

Regenwulp.- Naast de bekende pleisterplaats op de Landschotse Heide, waarnemingen uit de volgende gebieden.

- 7 april 1 ex. Eersel. Op 29 april 14 exx. overvliegend Eersel.
- 29 april 1 ex. Cartier.

Zwartkopmeeuw.- Een uitzonderlijk goed broedseizoen voor deze soort.
- 3 zekere en 1 mogelijk broedgeval Goor en Flaes.
- Bij Budel-Dorplein werden maximaal 5 exx.(17 april) gezien.
Het betrof hier 4 adulte en 1 sud-adult ex.
Mogelijk hier 2 broedparen.

Dwergmeeuw.- 11 mei 3 adulte exx.Ekkersweijer.
- 18 mei 2 exx.Kromven,Landschotse Heide.
- 22 aug. 1 juv.ex.Landschot.

Reuzenster.- 22 aug. 2 exx.Beuvén.Het derde achtereenvolgende jaar dat de soort hier gezien wordt.

Visdief.- 25 mei 8 exx.Budel-Dorplein. Jaarlijks hier 3-4 broedparen.
- 30 mei 1 ex.Beuvén.

Zwarte Stern.- 5 mei ong.45 exx.Soerendonk.

Ruigpootuil.- Op 3 april werd 1 roepend ex.gehoord Leenderbos.
Latere bezoeken aan het gebied leverden niets meer op.

Velduil.- 25 okt. 1 ex.bij Platvoetje,Strabrecht.

Draaihals.- 25 april 1 ex.Smalrij Best.Oirschot.
- 28 april 1 ex.langs het Eindhovens kanaal bij Collse Zegge.

Graspieper.- Op 26 sept. 235 exx.aardappelveld Bladel.

Waterpieper.- Regelmatig enkele tot max.10 exx.op de traditionele slaap-
plaats Hulsterbroek.
- 20 okt.3 exx.Beuvén.
- 12 nov.3 exx.Soerendonk.

Duinpieper.- Op 20 aug.1 juv.ex.B.Dorplein.

Klapekster. Gedurende de maanden november en december 3 exx.Strabrecht.
- 11 april 1 ex.Malpie en 1 ex.Hageven.
- 17 febr. 1ex. Goorven, Februari 1 ex.Meelakkers.
- 13 maart 1 ex. Groote Heide. Ook 1 ex.Goorven.
- 28 okt. 1 ex.Cartier. - 17 dec.1 ex.Grijze Steen.

Roodkopklauwier.- Op 25 mei 1 ex.Weteringen, vloeiveiden Bergeijk.

Snor. - Op 20 mei 4 zangposten B.Dorplein.

Bonte Vliegenvanger. - 5 mei 1 paartje Heezerbos.

- Broedgeval "Grote Bos" Geldrop.

Het betrof hier een man. van de noordelijke, donkere vorm.

- Broedgeval Kasteelbos, Geldrop.

- Dit jaar maar liefst 4 broedgevallen Koningshof.

- 4 mei 12 exx. Cartierheide.

- 23 sept. 2 exx. Hapert.

Paapje. - 28 april een zingend man. Strabrecht.

- 25 sept. 20-22 exx. B. Dorplein.

Kortsnavelboomkruiper. - Op 1 mei 1 ex. Heezerbos.

Dit is een zeer zeldzame waarneming van een over het algemeen moeilijk te determineren soort.

Een zekere, bevestigde waarneming uit de Kempen is mij niet bekend. De waarnemer zal verzocht worden om een stukje in de "Blauwe Klauwier" te schrijven.

Beflijster. - 7 april 1 man. Goorse Zegge, Geldrop.

- 10 april 1 man Hulsterbroek, Geldrop.

Putter. - 17 dec. 30-40 exx. omgeving Waalre.

Goudvink. - 14 jan. 1 paar tuin Geldrop.

- 31 jan. 1 paar station Best.

- 14 maart man. Groot Meer.

- 11 nov. 3 exx. Collse Zegge.

- Gedurende de maanden nov. en dec. regelmatig 1-2 exx. Hulsterbroek.

- 16 dec. 1 paar Biezegoren.

- 21 dec. 1 man. en 3 vr. Beuven.

- 27 dec. 3 exx. Beers Broek.

Europese Kanarie. - 16 febr. 1 zingend man. Hapert.

- 28 okt. 2 exx. Hulsterbroek.

Appelvink. - 11 maart 8 exx. populieren bij manege, Strabrecht.

- 13 maart 3 exx. rand Strabrecht onder Mierlo.

Kruisbek. Aangezien er dit jaar een flinke invasie heeft plaatsgevonden is het een hele waslijst van waarnemingen geworden.

- 19 juli 12 exx. Herdersdreef, Reusel. Vanaf die datum werden regelmatig kruisbekken gezien tot het einde van het jaar.
- Vanaf begin sept. regelmatig groepjes Boswachterij Hapert, met een maximum van 25 exx. op 25 sept.
- Vanaf begin okt. Cartierheide met 10 exx. op 14 okt. en 9 exx. op 7 dec.
- 21 aug. 7 exx. Leenderstrijp.
- 26 aug. 1 ex. overvliegend Geldrop. Op 7 sept. 5 exx. overvliegend.
- 28 aug. 1 ex. Strabrecht.
- Regelmatig gezien omgeving Welschap met een max. van 10 exx. op 12 dec.
- 9 okt. een groep van 10 exx. Coevering, Geldrop.
- 30 okt. ong. 10 exx. Groot Meer, Son.
- 6 okt. 3 exx. Grijsz Steen.
- 22 okt. 7 exx. Landschot.
- 12 okt. 2 groepjes van resp. 8 en 14 exx. overvliegend Hooge Mierde.
- 12 nov. 22 exx. Zwartven.
- 15 nov. 3 exx. Goorven.
- 3 dec. ong. 15 exx. centrum van Eersel.
- 29 dec. 2 exx. ten Vorsel.

Geelgors. - 24 dec. 95 exx. langs de weg Duizel-Den Aard.

Taigagaai. - 29 sept. 1 ex. Boswachterij Hapert.

Dit is een hele aparte waarneming aangezien dit de eerste waarneming voor Nederland zou kunnen zijn. Vorige waarnemingen zijn niet door het CDNA aanvaard. Aangezien nu ook eenmanswaarnemingen vergezeld door een gedegen beschrijving aanvaard worden lijkt het mij toch wel de moeite waard deze waarneming in te sturen.

Kuifduiker. - Nog een nagekomen waarneming van 1 ex. in somerkleed op 16 mei op het Goorven.

Vergeleken met '81 en '82 vallen een aantal dingetjes op. Een toename van het aantal broedgevallen van Geoorde Fuut en Zwartkopmeeuw. Verder dit jaar geen waarnemingen van Slechtvalk, Grauwe Kiekendief en Ooievaars en weinig Rode Wouwen. Echter wel een toename van het Goudplevierwaarnemingen. Rest mij de volgende mensen te bedanken, die door het insturen van hun waarnemingen dit stukje mogelijk maakten: Martin v.d. Broek, Marco Bakermans, Ruud Bouwman, Ernest van Asseldonk, Peer Busink, Hans Cornelissen, Piet van Happen, Joep Hendriks, Henk Munsters, Frank Neijts, Geert Sanders, Lex Peeters, 35 Jan Wouters en Kees Hendriks.

(advertentie)

KOM, MEEG
EENTJE
WIM!

zo is 't wel
welletjes
wim!

- Wijn uit de kelder
v. v.d. Voort, hik
- Door velen met Lof
bekoord, hik
- In de beste kringen
hoog gescoord, hik
- Van Oost naar West, van
Zuid tot Noord, hik hik-----

©lexia Pétyopsittacus - productions.

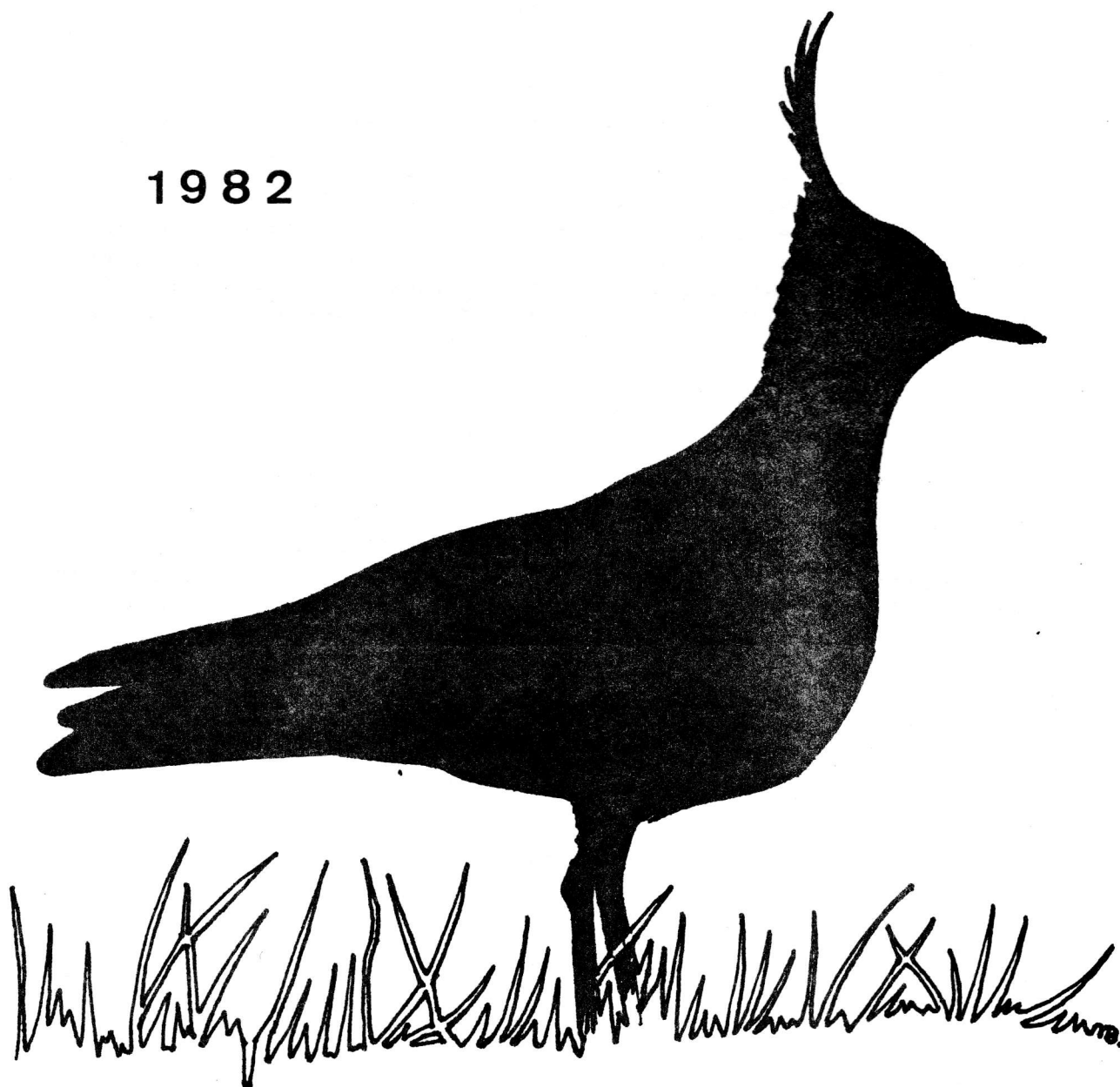
afl. 3;

m.m.v.irk! Heaven b.v." ; uitzendbureau voor duivels, Engelen, + heiligen.
keus uit vele soorten!

36 AANBIEDING 8 DE HEERE JEZUS Himself voor f 350,-/p.uur.

**INVENTARISATIE VAN ENIGE
BROEDVOGELS IN HET AGRA-
RISCH GEBIED VAN DE KEMPEN.**

1982

DOOR:

MARCO BAKERMANS

INVENTARISATIE VAN ENIGE BROEDVOGELS IN HET AGRARISCH GEBIED VAN DE KEMPEN 1982.

DOOR: MARCO BAKERMANS.

INLEIDING.

Van de \pm 19000 h.a. landbouwgrond in het streekgewest Kempenland, zijn in 1982 \pm 12.000 h.a. op broedvogels geïnventariseerd (ruim 63 %). Deze broedvogelinventarisatie was onderdeel van een groter opgezet project, wat globaal het gebied tussen de Belgische grens - het Wilhelminakanaal- en de lijn Mierlo-Budel-Limburgse grens bestrijkt, het werkgebied van Vogelwerkgroep "De Kempen".

In deze korte evaluatie van genoemde inventarisatie beperk ik mij tot het gebied van het Streekgewest Kempenland, omvattende de gemeenten Reusel, Bladel, Vessem c.a., Hoogeloon, Eersel, Riethoven, Westerhoven, Bergeyk, en Luyksgestel.

De bedoeling is om middels de resultaten van de inventarisatie te komen tot een indicatie van de belangrijkste weidevogelgebieden in de Kempen. Let wel, dat het hier gaat om gebieden die van belang zijn als broedgebied, over de waarden van agrarische gebieden als fourageer-, pleister-, of overwinteringsgebied wordt niet gesproken. Hierop zal wel ingegaan worden bij de gebiedswijze bespreking van een aantal minder bekende, doch waardevolle terreinen, die onder de rubriek "Onbekende gebieden in de Kempen" met ingang van het augustusnummer van de Blauwe Klauwier gepubliceerd zullen gaan worden! Hieronder zullen ook enkele van de in dit artikel aangekaarte gebieden bevinden. Zodoende vormt dit verslag tevens een goede inleiding tot deze nieuwe rubriek, waarbij voor elke aflevering een ander verantwoordelijk zal zijn.

Marco Bakermans,
Kerkstraat 42 d,
5527 EG Hapert,
Tel; 04977-5862.

ENKELE OPMERKINGEN VOORAF;

- Het gebied is onderverdeeld in een aantal telgebieden, waarvan er 33 geïnventariseerd zijn (te weten; A-15,16,22,23,25,34,35,36,38,46,47,48,49,50,55,56 en B-2,4,6,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,25,26, op bijlage 1 aangegeven!).
- Opzet en organisatie van deze inventarisatie vallen geheel onder verantwoording van; Tom Heynen, Visstraat 23, 5211 Od, 's Hertogenbosch.
- Uitwerking en rapportage vallen geheel onder verantwoording van schrijver dezes.
- Aan de inventarisatie (van het behandelde gebied) verleenden de volgende personen hun medewerking;

Rob Aarts; A-15

Marco Bakermans; A-23,34,35,36,46,47,B-15

Mark v.d. Bosch &

Frank v.d. Bosch; A-25, 38

Hans Cornelissen; B-20

Tom Heynen; A-48, B-2,6,13,16,22,23,25

Stan Kerkhofs; A-15

Wim de Kroon; A-22

Josévan Laarhoven.&

Herman Wijn; B-4

Harjan v.d. Linden &

Ivo Pas; A-25

Geert Sanders; B-18,19,26

Willem Veenhuizen &

Albert Vrijaldenhoven; B-23

Wim v.d. Voort; A-50, 55,56, B-17

Pieter Wouters; B-12,14,15,21

Jan Wouters; A-49

- Deze inventarisatie is een activiteit van Vogelwerkgroep "De Kempen". De gegevens welke in dit verslag verwerkt zijn, mogen uitsluitend gebruikt worden met vooraf verleende schriftelijke toestemming van deze werkgroep!

BILAGE 1; INDELING TELGEBIEDEN + RESULTATEN

DOELSTELLINGEN;

Het agrarische gebied is het landschap, dat vooral de laatste decennia het sterkst aan veranderingen onderhevig is. Denk maar aan dorpsuitbreidingen, ruilverkavelingen, ontgrondingen, veranderd bouwpatroon, enz. Over de ornithologische waarden is echter nauwelijks iets bekend. Hoe telrijk is de Kievit bijvoorbeeld? Voor een doelmatige bescherming van een aantal vogelsoorten in de Kempen is kennis van hun verspreiding een noodzakelijke voorwaarde. Wat zijn de beste weidevogelgebieden? Bij het herhalen van deze inventarisatie over een aantal jaren kunnen nog meer vragen beantwoord worden; Welke soorten gaan achteruit, zijn er populatieverschuivingen, zijn belangrijke broedgebieden door planologische oorzaken verdwenen? Ook de gelijksoortige, nu lopende tellingen van de planologische dienst, doch uitgevoerd door diverse Brabantse Vogelwerkgroepen, kunnen hierop in de toekomst mogelijk antwoorden verschaffen!

Laat duidelijk zijn dat deze inventarisatie van experimentele aard was. Zijn de gegevens vergelijkbaar, deugt de methode, hoe kun je eventueel tot een betere methode komen? De bedoeling van dit verslag is nu niet een evaluatie van de methode, maar een evaluatie van de resultaten te leveren!

WERKWIJZE;

Het te inventariseren gebied is vooraf opgedeeld in een aantal zgn. "telgebieden" met een oppervlakte van 200 tot 475 h.a., afhankelijk van de gesteldheid van een gebied. Kleinschalige gebieden werden kleiner genomen, evenals min of meer geïsoleerde delen als dat zo uitkwam. Ook de gegevens zijn verder per telgebied verzameld en verwerkt. Als grenzen zijn zichtbare belijningen in het landschap genomen (wegen, bosranden e.d.). Gebieden die van de inventarisatie uitgesloten werden, zijn duidelijk weergegeven (bebouwing, bossen e.d.).

Het aantal te inventariseren soorten is beperkt tot een aantal specifieke, of belangrijke soorten voor het agrarisch gebied, onder te verdelen in drie groepen, te weten:

- 1; VERPLICHTE SOORTEN; dienden in elk geval geteld te worden;
Torenvalk, Scholekster, Grutto, Wulp, Tureluur, Watersnip, Roodborsttapuit, Gele kwikstaart, Grasmus, en Geelgors. Bovendien zeldzaamheden als Grauwe gors en Ortolaan, die overigens niet meer werden waargenomen.
- 2; FACULTATIEVE SOORTEN; hoefden niet noodzakelijk geteld te worden, hetgeen echter in alle gevallen wel gebeurd is;
Kievit, Veldleeuwerik, Ekster, Graspieper, en Bosrietzanger.
- 3; MOEILIJKE SOORTEN; Soorten die extra aandacht (avonduren, cassetterecorder) vereisen. Deze zijn in enkele gevallen gericht geïnventariseerd;
Kwartel, Patrijs, en Steenuil.

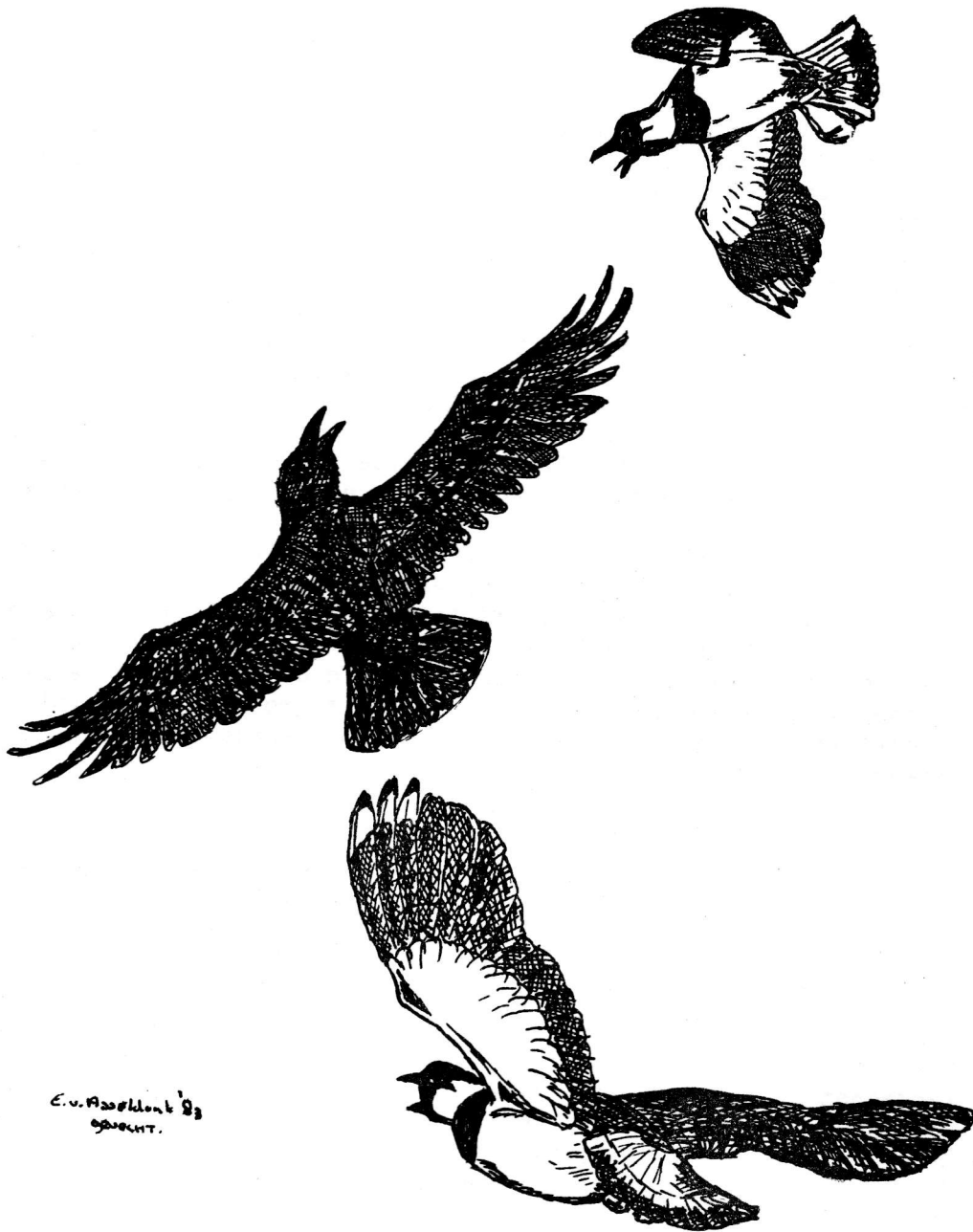
Iedere deelnemer aan de inventarisatie kon inschrijven voor een eigen gebied en ontving dan een uitgebreide handleiding.

Het intekenen van de broedvogels gebeurde op dagkaarten, waarop met behulp van afkortingen de broedzekerheid vermeld werd (varierend van solitair exemplaar tot nestvondst). Hierna werden tenslotte soortkaarten vervaardigd waarop vermeld; plaats van waarneming, waarnemingsdata en broedzekerheid. Hier hield de taak van de medewerkers op.

De soortkaarten zijn hierna door een aantal goed voorgelichte personen omgezet in "eindkaarten", per soort, per gebied. Middels clusteranalyse kwamen een aantal eindtotaalkaarten tot stand met de volgende broedzekerheidsindeling (en symboliek);

<u>code;</u>	<u>broedzekerheid;</u>	<u>symbool;</u>
0-a	1 waarneming van solitair ex.	•
0-b	2 of meer waarnemingen van solitair ex.	0
1-a	1 waarneming van paartje	0
1-b	2 of meer waarnemingen van paartje	0
2-a	1 waarneming van zang, balts e.d.	0
2-b	2 of meer waarnemingen van zang, balts e.d.	0
3	waarneming van jongen, alarmeren, voedseltransport e.d.	0
4	nestvondst	0 ⁿ

Op de eindtotaalkaarten werd per geval de hoogst waargenomen code toegekend!

E.v. Haasdonk 83
 spouwt.

KANTEKENINGEN:

Zoals aan iedere inventarisatiemethode zitten ook aan deze methode nogal wat haken en ogen. Hier volgt een puntsgewijze opsomming van de oorzaken van (relatieve) onvergelijkbaarheid van de telgebieden;

- 1.- De aard van het gebied varieerd. Kleinschaligheid, overzichtelijkheid, bereikbaarheid.
- 2.- Ervaring en kennis van degene die inventariseerde en de bekendheid met 't gebied.
- 3.- De bestede tijd per h.a. was zeer variabel (van 0,5 tot 4,9 min/h.a.), dit is moeilijk af te wegen tegenover de aard van het gebied en de ervaring.
- 4.- Wijze van inventariseren; vanaf de fiets, te voet, vanaf waarnemingsplaatsen, wel of niet door veld lopen, wel of niet nesten zoeken, meteen intekenen of later, etc.
- 5.- Intekenen; hoe heeft de waarnemer zich georiënteerd?
- 6.- Randgevallen; wel of niet expliciet vermeld, opgenomen etc.
- 7.- Interpretatie en voorzichtigheid; zijn 2 Grutto's een paartje, is een Geelgors dezelfde als die een eindje terug zong, zijn het 10 solitaire of 5 paartjes Kievit, etc.
- 8.- Weersomstandigheden; regen, zicht, tegenlicht etc.
- 9.- Tijd van het jaar; verschil begin april, eind juni!
- 10.- Fouten bij het maken van soortkaarten; b.v. schrijffouten, telfouten, onjuiste lokatie.
- 11.- Fouten bij de clusteranalyse; deze is door verschillende mensen uitgevoerd, met verschillende meningen en verschillende kennis. Denk ook aan lees- en interpretatiefouten. Het werken per telgebied bemoeilijkt het goed interpreteren van randgevallen.

RAPPORTAGE.

Raakt niet ontmoedigd door al die mogelijke fouten, maar kijk naar wat er uitgekomen is. Dat is dan ook het doel van dit rapport: wat is er zoal geteld en belangrijker, wat zijn de belangrijkste weidevogelgebieden in de Kempen?

De gegevens voor dit rapport zijn ontleend aan de eindtotaalkaarten van de inventarisatie, in geen enkel geval is een beroep gedaan op soortkaarten of dagkaarten. Hoe ver zit je er dan langs met je gegevens?

In elk geval zitten de minste fouten in de hoogst gecodeerde broedgevallen. Een nestvondst is een nestvondst. Ook alarmerend, het waarnemen van jongen en voedseltransport naar een mogelijk nest zijn een vrij zekere vorm van broedgegedrag. Met deze gegevens is in elk geval het minimum-aantal broedparen in een telgebied en ook in de Kempen vast te stellen. De onderlinge vergelijkbaarheid van de gegevens is ook afhankelijk van de soort; opvallende soorten als Wulp en Grutto zijn moeilijker te missen als b.v. Graspieper en Grasmus. In de hierna volgende bespreking van de soorten zal ook steeds de vergelijkbaarheid omschreven worden.

Op bijgevoegde kaart (bijlage 1) worden alle broedgevallen met code 3 en 4 weergegeven, voor zover bekend ook buiten de geïnventariseerde delen.

Van groot belang voor de vergelijkbaarheid is onderstaande lijst (bijlage 2) van gebieden met daarbij de belangrijkste inventarisatiegegevens (tijd van het jaar, minuten per h.a.) en soorten bekeken vogels). Hierachter wordt vermeld of betreffend telgebied slecht, matig, voldoende of goed is geïnventariseerd op soorten uit groepen 1 en 2 (zie terug onder werkwijze). De beoordeling is het resultaat van een groot aantal factoren, door de schrijver dezes in overweging genomen.

GEBIEDS- CODE;	Naam;	Bezoek- tijd*	Opp.; in h.a.	min./h.a.	soorten;	Beoordeling;
A15	Mostheuvel	2,8,10	400	2,9	1,2	voldoende
A16	Koemeer	5,6,8	300	3,9	1,2,3	goed
A22	Landschot	4,5,8,9,13	350*	1,5	1,2,3	matig
A23	Heieinden	5,6,9,12	400	1,5	1,2	voldoende
A25	Maaskant	5,6,7,9,11,12	250*	2,5	1,2	voldoende
A34	Hemelrijk	3,4,5,6,7,11,12	200	3,2	1,2	goed
A35	Vossenbussel	3,4,5,6,7,10,12	250	2,2	1,2,3	goed
A36	Koebosch	5,6,8,11,12	250	2,1	1,2	goed
A38	Molenvelden	5,6,7,9,11,12	290*	2	1,2	goed
A46	Wagenbroek	3,4,5,7,10,12	300	2,2	1,2,3	goed
A47	Den Aard	4,6,7,8,10,12,13	300	2,7	1,2	goed
A48	Duizel-Knegsel	5,9,11,13	600	1,2	1,2	voldoende
A49	Beleven	1,2,3,4,6,7,8,9,10,11	400	2,5	1,2,3	goed
A50	Weyereind	2,3,4,6,7,10,12,13	400	?	1,2,3	voldoende
A55	Goordijk	2,3,4,6,7,10,12,13	550	?	1,2,3	voldoende
A56	Rytsche heide	2,3,4,6,7,10,12,13	350	?	1,2,3	voldoende
B 2	De Hees	10	250	minimaal	1,2	slecht
B 4	Broekh. velden	6,7,8,9,10,11,12,13	150	4,9	1,2	goed
B 6	Boevenheuvel	7,9,12	350	1,4	1,2	matig
B12	Boshoven	6	350	0,3	1,2	slecht
B13	Hoeverbroek	9,10	175	0,4	1,2	matig
B14	Witrijt	6,8	280	0,9	1,2	matig
B15	Weebosche akker	6,8	350	0,6	1,2	matig
B16	De Rund	6,8	350	?	1,2	matig

Gebieds- code	Naam;	Bezoektijd	Opp. in h.a.	min./h.a.	soorten;	Beoordeling;
B17	Kromhurken	6,8	400	1,0	1,2	matig
B18	Enderheide	6,7,12	325	1,6	1,2	voldoende
B19	Ganzenbroek	6,7,10,12	400	1,1	1,2	voldoende
B20	Pielis	6,8	700	0,5	1,2	slecht
B21	Boschewyerloop	6,8	375	0,9	1,2	matig
B22	Sengelbroek-Z	6,8	375	0,9	1,2	matig
B23	Sengelbroek-N	6,8	525	0,8	1,2	matig
B25	Liskes	6,8	200	?	1,2	matig
B26	Schoorheyen	6,7,9	350	1,1	1,2	voldoende

*Met bezoektijd wordt bedoeld;

begin maart; 1	begin mei ; 7
half maart; 2	half mei ; 8
eind maart; 3	eind mei ; 9
begin april; 4	begin juni ; 10
half april; 5	half juni ; 11
eind april; 6	eind juni ; 12
	begin juli ; 13

Vooraf voor de matig en slecht geïnventariseerde gebieden moet er rekening mee gehouden worden, dat er meer kan zitten!

Verder is het van belang dat er bekend is wat de niet-geïnventariseerde gebieden voor waarde hebben. De meeste hiervan zijn wel eens bezocht (al was dat 1 of meer seizoenen eerder) of er zijn gegevens van bekend. Hiermee is zo veel mogelijk rekening gehouden. Een aantal gegevens is op de grote kaart verwerkt (bijlage 1),

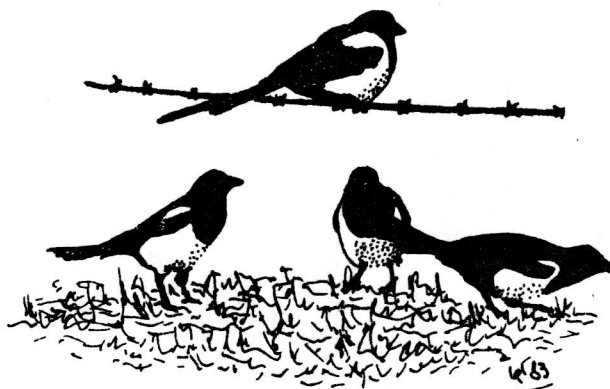
RESULTATEN.

Bijlage 3 geeft kort de resultaten van de inventarisatie weer. Hierin zijn de volgende soorten niet opgenomen;

1. Soorten die niet (meer) als broedvogel aangetroffen zijn (watersnip, Grauwe gors, Ortolaan).
2. De Ekster, daar zit naar mijn mening een nietszeggende soort is.

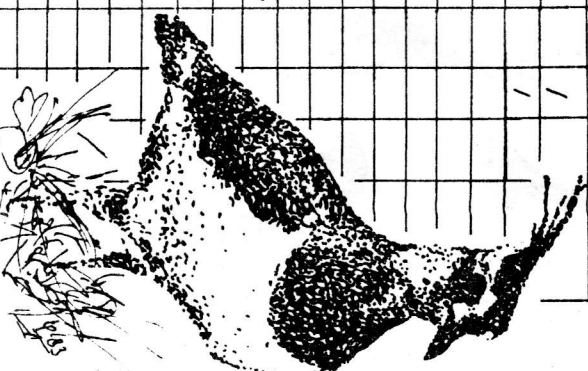
De tabel bevat de volgende gegevens:

- In de eerste kolom onder de soortnaam wordt een schatting van het aantal broedparen gegeven. Het eerste cijfer staat voor het aantal zekere broedparen (code 3 of 4) en het tweede voor het aantal geschatte broedparen. Dit laatste cijfer is gebaseerd op de schatting van degene die de inventarisatie deed, het aantal bezoeken, de tijd van het jaar, de soort en de gegevens op de soortkaarten. code 2b telde hierbij altijd mee.
- In de tweede kolom staat vermeld het aantal broedparen per km (= 100 h.a.) per gebied. Gebieden waar waarschijnlijk meer dan 10 % van de totale vastgestelde populatie broedt zijn onderstreepte cijfers te vinden.
- In de onderste rij staat het totaalbeeld per soort, de dichtheidscijfers kunnen als representatief voor het gehele gebied beschouwd worden. De totalen geven een idee van de status van de soort. Het is nu leuk de dichtheden per gebied met de algemene dichtheden te vergelijken, maar houdt hierbij de kwaliteit van de inventarisatie per gebied in het achterhoofd.

gebied	opp. in h.a.	school-ekster	grutto	wulp	Kievit	roodb-tapuit	gele kwikst.	gras-mus	geel-gors	gras-pleper	veld-leeuw.	patrijs	kwartel	steen-uil	toren-valk	bosr-zanger	ture-luur	
A																		
15	400	1 0,3	1 0,3	4	1 11	2,8	1	4-6	1-1,5	2	0,5			10	2,5	1		
16	300	1 0,3	5 1,8	2	2 21	?	2	2 0,7	0,7					12	4	3		
22	350	1-3 0,3-0,9	2 2,3	1-2 0,3-0,6	27-32 1,1-1,2	1,1-1,2	0-1	0-0,3	0,2	1-2 0,0-0,6	1-2 0,3-0,6	4		6-9	1,7-2,6	4		
23	400	1-2 0,3-0,5	1 0,3	2 0,5	20-27 5-6,8	5-6,8			3-7 0,0-0,8					6-10	1,5-2,5	4		
25	250				4-14 1,6-5,6	1,6-5,6		2 0,3	2 0,8					0-1	0,0-0,3	2		
34	200		2-5 1-2,5		19 9,6	9,6	6	3 2-5	1-2,5	5 2,5	4-5 2-2,5	2		0-1	0,0-0,3	2		
35	250				10 4	4	4	1,6	3	2	0,8	8			2	2		
38	200	0-1 0-0,5	1 0,5	0-1 0-0,5	5-9 2,5-4,5	2,5-4,5				2 0,7	6 2	5			1-1,5	2		
46	300		5 1,7		17-19 5,7-6,3	5,7-6,3	2	0,7	2-4 0,7-1,3					6 6	2 2	5		
47	350	2 0,6	2 0,8		42-45 0,2-0,29	0,2-0,29	1-2	0,3-0,6	2-6 0,6-1,7					16	4,6	8		
48	600	1 0,2	2 0,3	2 0,3	7-9 1,2-1,5	1,2-1,5	1-2	0,2-0,3	5 0,8	4-7 0,7-1,2	5-8 0,8-1,3	14-23 3,2-3,8						
49	400	3 0,8	6 1,5	2-3 0,5-0,8	-	-	1-2	0,3-0,5	4-5 1-1,3	4	1					3-5		
50	400				3-5 0,8-1,3	0,8-1,3	1	0-1 0,0-0,3	3 0,5	3 0,8	2 0,5						0-4	
55	550	1-2 0,2-0,4	2 0,4	0-1 0-0,2	4-20 0,2-3,6	0,2-3,6		1-2 0,2-0,4	3 0,5	7 1,3	1 0,2			6 1,1	1,1		1	
56	350			1-2 0,3-0,6	3-4 0,9-1,1	0,9-1,1	0-2	0-0,6		1-4 0,3-1,4	4 1,2			4 1,2	1,2		0-1	
B																		
2	250				-	-	1	0,4		2 0,8							1	
4	150			0-1 0-0,7	19 12,7	12,7			0-2 0-1,3	2 1,3		1		4 2,7	2,7		1	
6	350				3-9 0,4-0,6	0,4-0,6	1-2	0,3-0,6	4 1,1	1-3 0,3-0,9	5-6 1,4-1,8			11 3,1	3,1		1	
12	350				2-10 0,6-0,8	0,6-0,8	0-2	0-0,6		5 1,4				4 1,2	1,2			
13	175				-	-			0-1 0-0,6		1 0,6	1			0,6			
14	280			1-2 0,4-0,7	5-13 3,2-4,6	3,2-4,6	1-2	0,7	0-1 0-0,4	0-2 0-0,7				4 1,4	1,4			
15	350			0-1 0-0,3	5 1,4	1,4	4	1,1	5 1,4	1-2 0,3-0,6	2 0,6	6-7 1,7-2		4 1,2	1,2			
16	350				1? 4,9	4,9	5	1,4	7 2		5-7 1,4-2	14 4		4	4			
17	400			0-1 0-0,3	4-34 1-8,5	1-8,5	0-2	0-0,5	3 0,8		5 1,3	9 2,3		1	2,3			
18	325			2 0,6	4-16 1,2-4,9	1,2-4,9	0-1	0,0-0,3	6-7 1,8-2,2	1-2 0,2-0,6	0-2 0-0,6	5-7 1,3-1,8	7-16 2,2-4,4				0-1	
19	400			1 0,3	16-21 4-5,3	4-5,3	1-3	0,3-0,8	1-6 0,3-0,5	1-4 0,3-1	5-7 1,3-1,8	6-16 1,5-4					0-1	
20	700	0-1 0-0,1		1-4 0,1-0,6	8-52 1,1-7,4	1,1-7,4	10-15	1,4-2,1	3 0,8	3 0,4				16 2,3	2,3		0-1	
21	375	0-1 0-0,3		0-1 0-0,3	24-29 6-6,9	6-6,9	1-2	0,3-0,5	8 2,1	1-2 0,3-0,5	4 1,1	7-15 1,9-4						
22	375		3-4 0,8-1,1	1-5 0,3-1,3	22-32 5,1-8,2	5,1-8,2	2-4	1-2 0,3-0,5	8 2,1	1-2 0,3-0,5	4 1,1	7-15 1,9-4						
23	525		2 0,4	1-2 0,2-0,4	14-32 4,7-6,4	4,7-6,4			7 1,3	1 0,2		1		10 1,9	1,9			
25	200		2 0,1	1-3 0,5-1,5	4-7 2-8,5	2-8,5	0-1	1 0,5	6 3	2 1				9 4,5	4,5			
26	350				14-22 4-7,3	4-7,3			5-6 1,4-1,7	2-5 0,6-1,4	3-4 0,9-1,2	18 5,1		2	2			
A	36				15-18 6-7,2	6-7,2		1-2 0,4-0,8	3-5 1,2-2	4 1,6				7-10 2,8-4	2			
totaal	11.855																	
33		11-18 0,1-0,2	42-47 0,4	22-42 0,2-0,4	373-591 3,4-5,4	3,4-5,4	16-21 0,2	47-70 0,4-0,6	89-116 0,7-1,1	66-90 0,6-0,8	53-96 0,4-0,6	233-285 2,1-2,5	55 0,5	1-8 0,1	9-12 0,1	4-4 0,1	2-4 >0,1	0-1 >0,1
ge-bieden																		

BILAGE 3: TABEL MET RESULTATEN.

In de hieropvolgende soortbespreking wordt wat verder op de gegevens ingegaan, de gegevens zoals bij de Scholekster zijn standaard voor de rest.

1. SCHOLEKSTER; gem. dichtheid 0,1 - 0,2 broedparen per 100 h.a.
geteld 11- 18 broedparen.
Voor de Kempen geschat aantal broedparen in agrarisch gebied; c.a. 35
Biotoop; bijna alleen op uitgestrekte, kale gebieden met maiscultuur
Is vanuit de agrarische rangebieden van heide en vennen waar-
voor een duidelijke voorkeur bestond, de Kempen aan het kolo-
niseren, Jaarlijks wel enkele broedparen meer. Er zijn geen
gebieden te noemen waar deze soort nog speciaal voorkomt.

2. GRUTTO; gem. dichtheid 0,4 , geteld 42- 47, Kempen 70 broedparen.
Biotoop; Grazige weilanden, liefst met hoge grondwaterstand en in
ruime rustige complexen.
Naar het idee van velen is de Grutto de laatste jaren sterk achteruit-
gegaan. Het huidige voorkomen is zeer verbrokken. Vaak komt de vogel
in een soort van kolonievorm voor. Van deze opvallende soort is nu een
goed en betrouwbaar beeld voor de Kempen verkregen. De belangrijkste
broedgebieden zijn in volgorde van belang; Groot Terkooyen, Beleven,
zuid- en oostrand Landschotse heide, Wagenbroek, Nieuwe erven, Sengels-
broek, Rouwven en Hemelrijk.

3. WULP; gem. dichtheid; 0,2 - 0,4, geteld 22-42, Kempen 40 broedparen.
Biotoop; uitgestrekte, rustige gebieden, vooral in de buurt van heide-
velden.
De soort bereikt nergens grote dichtheden. Veel paren in het agrarisch
gebied komen niet tot broeden, waarbij de rust factor in grote mate aan-
wijsbaar is. Het aantal broedparen wordt hierdoor snel overschat. Ook
fouragerende vogels uit aangrenzende heidegebieden vertroebelen het beeld.
Belangrijke Wulpengebieden zijn resp.; Beleven, Mostheuvel, Nieuwe erven,
zuid- en oostrand Landschotse heide en Sengelsbroek.

4. TURELUUR; gem. dichtheid; minder als 0,1 geteld; 0-1 Kempen 2-3 broedparen.
Biotoop; vochtige, kruidrijke weilanden.
Schijnt in het verleden algemener geweest te zijn, nu alleen nog bij
Nieuwe erven, Landschotse heide en Molenbroek. Buiten het getelde ge-
bied broedt de soort overigens bij de Spreeuwelse heide in 'n weiland.

5. KIEVIT; gem. dichtheid 3,4- 5,4 geteld 373- 591 Kempen 650 broedparen.
Biotoop; zeer uitlopende typen agrarisch gebied, mits niet
te kleinschalig. In toenemende mate op maiscultuur.
Telproblemen vanwege de vaak vele broedpogingen per paar op
verschillende plaatsen. Enkele gebieden zijn erg in trek:
den Aard, Broekhovense velden en Sengelsbroek

6. ROODBORST-TAPUIT; gem. dichtheid 0,1 - 0,2 geteld 16- 21 Kempen 25 broedparen
Biotoop; zeer geschikt zijn wat drogere weidegebieden met lage be-
groeiingselementen (bomen en struikjes), liefst kruidenrijke omgeving.
Neemt nog steeds sterk in aantal af in het agrarisch gebied (in de jaren
'70 was de dichtheid nog 0,3). Deze soort kan slechts in de slecht ge-
inventariseerde gebieden over het hoofd gezien zijn. Doortrekkers en
zwerwers tot in mei kunnen het beeld vertroebelen.
7. GELE KWIKSTAART; gem. dichtheid 0,4 - 0,6 geteld 47- 70 Kempen 90 broedparen.
Biotoop; Graan, koolzaad, aardappel en bietenvelden afgewisseld met gra-
zige weilanden van middelgrote schaal. Typerend voor "hoge akkers".
Gezien het verschil tussen het aantal zekere en waarschijnlijke broed-
gevallen is deze soort wat moeilijker te inventariseren. Het territorium
kan erg groot zijn, en het gedrag onopvallend. Bovendien is er redelijk
wat doortrek. Er zijn duidelijk "betere" gebieden voor de Gele Kwik-
staart; Hemelrijk, de Pielis, Reider en Weebossche akkers, Mostheuvel
en Vossenbussel.
8. GRASMUS; gem. dichtheid 0,7 - 1,0 geteld 89- 116 Kempen 150 broedparen.
Biotoop; kleinschalige gebieden, noodzakelijke voorwaarde is struik-
begroeiing of ruigte.
De aantallen vallen bitter tegen tegenover de verwachtingen. Er is veel
doortrek en de soort is gemakkelijk op te sporen. De beste Grasmusge-
bieden; dal van de Keersop onder Bergeyk en Riethoven, Korstbroekem,
Liskes, Biezegoooren, de Bus, dal van de run tussen Schadewijk en Stevert,
Beleven.
9. GEELGORS; gem. dichtheid 0,6 - 0,8 geteld 66-90 Kempen 180 broedparen
Biotoop; agrarisch gebied met veel bomen en struikbegroeiing. Afwisselend
grondgebruik.
Ook deze soort valt in aantal tegen, hoewel een aantal vrij goede Geel-
gorsgebieden niet geïnventariseerd zijn. Belangrijkste terreinen;
omgeving Peelsche heide, Beleven, omgeving Casterse molen, omgeving
Driehuis (Vessem), Enderakkers, De Bus en de Pan. De soort lijkt talrijker
in het noordwestelijke deel van de Kempen.
10. GRASPIEPER; gem. dichtheid 0,4 - 0,6 geteld 53- 69 Kempen 120 broedparen.
Biotoop; kruidenrijke graslanden met veel sloten en greppels.
Naar mijn idee is de soort veel over het hoofd gezien en in een enkel
geval zelfs niet geteld. Desondanks valt toch te konkluderen dat de Gras-
pieper in de Kempen niet erg algemeen is, en vermoedelijk is deze soort
dat ook nooit geweest. Enkele goede gebiedjes zijn niet geteld. Opvallend
zijn de hogere dichtheden in de beekdalen. Belangrijke gebieden;
den Aard, Hemelrijk, Goorland en Ampreiden e.o.
11. VELDLEEUWERIK; gem. dichtheid 2,1 - 2,5 geteld 238- 285 Kempen 400 broedparen.
Biotoop; vooral open, grootschalig bouwland en weiland, met name op
minder intensief gebruikte delen.
Een van de talrijkste weidevogels, die plaatselijk grote dichtheden kan
bereiken, maar over het algemeen gelijkmatig over de Kempen verspreid is.
12. BOSRIETZANGER; gem. dichtheid minder dan 0,1 geteld 2-4 Kempen 10-20 broedparen.
Biotoop; korenvelden en hoog, ruig grasland, begensd door bossages en
heggen.
Het aantal broedparen wisselt sterk per jaar. Waarschijnlijk was 1982
een slechter jaar. De soort laat zich ook wat moeilijker vaststellen,
waardoor hij zo nu en dan gemist kan zijn.

13. TORENVALK; gem. dichtheid 0,1 geteld 4 - 14
Kempen 20 broedparen.
Biotoop; vooral in afwisselend bos,
landbouwgebied.
De soort heeft een vrij groot terri-
torium, en is bovendien niet speci-
aal een vogel van agrarisch gebied.
De vele waarnemingen betreft vaak
broedvogels van bosgebieden. Broedt
ook vaak in kleine bosjes of oude
singels.
14. PATRIJS: gem. dichtheid 0,5 geteld 55
Kempen 100 broedparen.
Biotoop; overal in agrarisch gebied,
maar vooral in gebieden met graan
en ruige weilanden met veel bossage.
Liefst combinatie weiland- bouwland.
Deze soort is niet speciaal geteld.
In het totaal-aantal zijn alle waar-
nemingen van paartjes opgenomen. De
soort is namelijk erg territoriumge-
bonden en broedt meestal niet ver van
de plaats van waarneming. Kan door
teruggetrokken leefwijze makkelijk
gemist zijn. Belangrijke Patrijzen-
gebieden zijn; Vossenbussel, den
Aard, Beleven, omgeving Halfmijl,
ten oosten van Dalem, Keersopdal bij
Westerhoven. Verspreiding overigens
vrij gelijkmatig.
15. KWARTEL; gem. dichtheid 0,1 geteld 1-8
Kempen 10 broedparen.
Biotoop; graanvelden in afwisselend
landschap, liefst met rijke kruiden-
begroeiing. Ook wel in hooiland.
Hoewel de Kwartel gemist kan zijn op
een enkele plaats, liggen de aantallen
laag en kunnen van jaar tot jaar sterk
wisselen. Als enige goede Kwartelge-
bied kan het Béleven bij Reusel ge-
noemd worden, hoewel er in 1982 al-
leen sprake was van doortrek.
16. STEENUIL; gem. dichtheid 0,1 geteld 9- 12
Kempen 40 broedparen.
Biotoop; landbouwgebied met oude
schuurtjes, liefst met veel bosran-
den, singels, bosjes e.d.
Vaak aan de aandacht ontsnapt. Kan
ook in dorpen broeden.

Het zij nog eens duidelijk vermeld dat de cijfers betrekking hebben op streekgewest Kempenland, welke grenzen binnen die van het werkgebied van Vogelwerkgroep de Kempen liggen, doch een kleiner oppervlak omvatten.

De verkregen gegevens leiden tenslotte tot de indicatie van een aantal belangrijke weidevogelgebieden in de Kempen (zie bijlage 1). De begrenzingen zijn op de kaart vrij globaal, de volgorde in behandeling is die van belangrijkheid;

1. BELEVEN; Belangrijk voor vrijwel alle weidevogelsoorten, met name Wulp, Grutto, Geelgors, Grasmus en Kwartel. Is een van de weinige gebieden in de Kempen die eventueel in aanmerking komt als broedterrein voor de Grauwe gors. (gemeente; Reusel).
2. MOSTHEUVEL-
de Hut. Van belang voor Wulp, Grutto, en Roodborsttapuit (gemeente; Vessem).
3. SENGELSBROEK; Belangrijk voor Wulp, Grutto, en Grasmus (gemeente; Luyksgestel).
4. NIEUWE ERVEN; Belangrijk voor Wulp en Grutto (gemeente; Bladel).
5. TEN OOSTEN VAN
LANDSCHOTSE HEIDE; Belangrijk voor Wulp en Grutto (gemeente Vessem c.a.).
6. GROOT TERKOOYEN; ;zeer belangrijk voor Grutto, maar ook voor Graspieper (gemeente; Bladel).
7. HEMELRIJK; Belangrijk voor Grutto, Graspieper en Gele kwikstaart (gemeente; Bladel en Hoogeloon).
8. WAGENBROEK; belangrijk voor Grutto (gem. Hoogeloon).
9. KEERSOPDAL BIJ
WESTERHOVEN; belangrijk voor Roodborsttapuit en Grasmus (gemeente; Westerhoven).

Enkele kleine gebiedjes waar Grutto's en Wulpen broeden;

10. Lommelsplat (Bergeyk)
11. Broekenseind (Eersel en Vessem)
12. De Pan (Hoogeloon)
13. Weiden ten zuiden van de Neterselse heide (gem. Bladel).

Enkele grotere gebieden die vooral belangrijk zijn voor Geelgors en Grasmus;

14. Driehuis-Korstbroeken (gemeente Vessem c.a.).
15. Schoorheyen (gemeente Eersel en Bergeyk).

Door tijdelijke omstandigheden (inplant en onvoltooide ontgronding) van belang;

16. Omgeving van de Langrijt (gemeente Hoogeloon c.a.).

Ten overvloede zou ik er tenslotte nog op willen wijzen, dat aanvullingen altijd mogelijk blijven, en dat alleen naar de betreffende gebieden als BROED-gebied voor WEIDE-vogels is gekeken.

Marco Bakermans.
Hapert, mei 1983.

RESULTATEN VAN DE EERSTE KEMPISCHE WATERWILD- TELLING.

**DOOR;
LEX PEETERS**

Inleiding:

In de winter van '83/'84 deden diverse waarnemingen en meldingen van IJsvogels ondergetekende vermoeden dat de soort in groter aantal voorkwam dan in andere winters. Hoe was dit echter controleerbaar? Het meest voor de hand liggende was simpelweg een telling organiseren waarbij alle IJsvogelbiotopen bezocht werden. Dit was nog nooit eerder gebeurd, zodat er geen vergelijkingsmateriaal beschikbaar was. Bovendien kan een IJsvogelbiotoop, zeker in de winter, net zo goed een smal, doch visrijk slootje zijn dan een visvijvercomplex. Kortom een onuitvoerbare zaak.

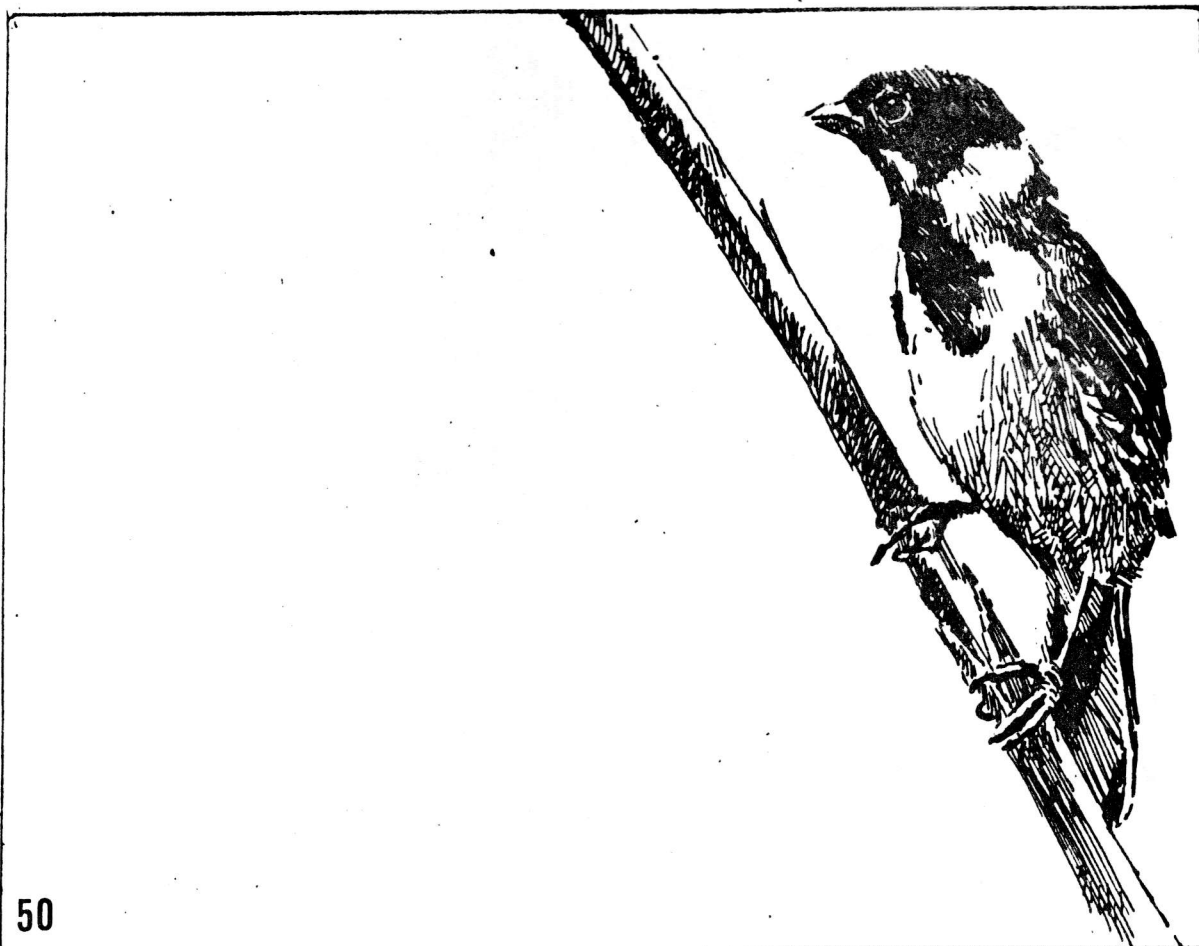
Een andere methode zou zijn bestaande cijfers van plassentellingen of bekentellingen te vergelijken met uit een soortgelijke telling verkregen gegevens. Plassentellingen zouden het handigste geweest zijn, daar deze nog steeds lopen, maar uitgevoerd werden ze de laatste tijd slecht ten gevolge van enkele organisatorische tekortkomingen. Een bekentelling op kort termijn organiseren, speciaal om aan mijn nieuwsgierigheid tegemoed te komen zou te ver gaan.....

Toch was hiermee wel mijn idee voor een Kempische waterwildtelling geboren! Mijn brainstormen eindigde namelijk in een telling die alle min of meer voor Watervogels geschikte beken, plassen en kanalen moest omvatten, terwijl mijn eigenlijke doel (de IJsvogel) bijzaak werd.

Plassen- en bekentellingen bestonden reeds, maar waren nooit tegelijkertijd uitgevoerd. Een vraag als; welk percentage van alle waterwild in de Kempen vertoefd er in het winterhalfjaar op welk type water bleef hierdoor onbeantwoord. Voor een antwoord zouden ook kanalen binnen het project moeten vallen. Deze waren nog nooit eerder geteld, dus dit was tevens een interessant experiment! Zou het de moeite lonen deze in de toekomst in een telprogramma op te nemen!

Het bekenstelsel vormt in strenge winters een belangrijke uitweg voor watervogels die niet meer op de dichtgevroren vennen en plassen terecht kunnen, dat is bekend! Maar duidelijke cijfers hierover bestaan niet! Bij herhalen van deze telling zouden die op den duur wel naar voren komen.

Het belang van dit soort telling was wel duidelijk, maar was dit plan echter niet te hoog gegrepen. Waren wel voldoende tellers bereid om mee te doen?.....

VERLOOP VAN DE TELLING;

Als teperiode werd gekozen voor de week van 24-12-'83 t./m. 01-01-'84, met als voorkeur het weekend van oud en nieuw. Door middel van telefoneren werden liefst 26 mensen bereid gevonden om 1 of meerdere beek- of kanaaltrajecten, en of plassen op zich te nemen. De wijze van noteren werd in zoverre vrij gelaten, dat op een manier naar keuze duidelijk werd aangeven waar de waarnemingen gedaan werden. Bij plassen was dit geen probleem. Bij beken en kanalen moest noodzakelijkerwijs een intekenkaartje gebruikt worden, daar de organisatie op te kort termijn plaats vond om de tellers van een trajectindeling te voorzien. Als verplichte telsoorten werden opgegeven, alle water- en Roofvogels en bovendien alle interessante soorten, naar gevoel beoordeelbaar. De meest interessante soorten bleken na afloop inderdaad door iedereen geteld en genoteerd, maar daarbuiten waren soms zelfs algemene tot zeer algemene soorten tussen de over het algemeen spontaan zeer snel toegestuurde telresultaten te vinden!

Vrijwel alle plassen, kanaaltrajecten en liefst 150- 160 k.m. beek werden geteld, en wat erg belangrijk is, dit gebeurde met groot enthousiasme. De reacties waren zeer positief en bovendien werd regelmatig vernomen dat de vakantie, waarin velen toch niets op het programma hadden, voor een groot deel bepalend was voor het succes.

WEERSOMSTANDIGHEDEN;

De gehele week was de temperatuur vrij hoog voor de tijd van het jaar (tot 10 graden C.). Er stond een behoorlijke wind, soms toenemend tot stormachtig. Er viel veel neerslag in de vorm van regen.

DE GETELDE WATERS;

Vennen en plassen;

- afgraving Waalre
- Grote, kleine en Supervlasroot
- Eckersweyer e.o.
- Pannegoor (Cartierheide)
- Soerendonks goor
- Phillips Visvijvers
- Groot en Klein meer
- Eenode
- Karpendonk
- Valkenswaardse visvijvers
- Reuselse Moeren
- Visvijver Bladel
- Kroonven Bladel
- Hanevoet e.o.
- Malpievennen
- Pastoorsweyer
- Bergeykse visvijvers
- De Hees
- Goorven en Flaes e.o.
- Vennen en visvijvers Landschot.
- Hazenput (Son)
- Destructor (Son)
- Oud meer
- Afgraving Somerense heide
- Eurostrand-plassen (Kempervennen)
- Vennen Strabrechtse heide
- Budeldorplein (een week na de telperiode en niet volledig).

niet geteld; 't Tipke (Maarheeze)
ter Spegelt (Eersel)

Kanalen;

- Wilhelminakanaal vanaf Best tot Lieshout.
- Eindhovenens kanaal tot Mierlo
niet; Beatrixkanaal en Wilhelminakanaal van
Haghorst tot Best!

Beken;

- (tenzij anders vermeld is de beek voor het belangrijkste deel geteld!)
- Eckersrijt/Grote beek
 - Grote Beerse (tot aan Wilhelminakanaal)
 - Kleine Beerse
 - Dommel (tot aan Wilhelminakanaal)
 - Kleine Dommel
 - De Run
 - De Reusel (tot aan Wilhelminakanaal)
 - Keersop
 - Raamloop
 - Tongelreep
 - Beekloop en Keunensloop
 - Witte loop.
- Eventueel van belang, doch niet geteld:
De Kleine-, Grote- en Strijper AA.

DE MEDEWERKERS;

Het slagen van deze telling is te danken aan de volgende personen;

Rob Aarts, Ernest van Asseldonk, Marco Bakermans, Martin van de Broek, Pierre Boudewijns, Peter Busink, Jeroen Cornelisseh, Piet van Happen, Tom Heynen, Henk Hendriks, Jacques van Kessel, Wim de Kroon, Harrie de Louweren, Maarten Manders, Henk Munsters, Lex Peeters, Hein Prinsen, Geert Sanders, Jurgen Sloots, Piet Spoorenberg, Willem Veenhuizen, Peter Voorn, Wim van de Voort, Edwin van de Werf, Jan van de Winden, Pieter Wouters.

DE RESULTATEN;

De resultaten waren over het geheel gezien verassend. In totaal werden van 77 soorten gegevens ontvangen. Sommige opvallende onverwachte aantallen sprongen in het oog, zoals meer dan 12.000 Wilde eenden en liefst 34 Brilduikers op de Kempische plassen en vennen. Het is duidelijk geworden dat de IJsvogel inderdaad goed vertegenwoordigd was, terwijl bovendien enkele zeldzamere soorten werden gezien, zoals; Wilde Zwaan (9 ex. op Beuven), Middelste Zaagbek (3 ex. bij Valkenswaardse Visvijvers), Klapkester (3 ex.) en Roodborsttapuit (overwinterd bij Soerendonks Goor).

De gegevens zijn samengevat in 3 tabellen;

Tabel 1 geeft in de eerste 3 kolommen de totalen van bekendtellingen die resp, in '76/'77, '77/'78, '78/'79 werden georganiseerd, ter vergelijking van de totalen van de beken bij deze telling in de vierde kolom.

Tabel 2 geeft de totalen van plassentellingen van '78, '79, '80, '81 en '82 ter vergelijking met de totalen van de plassen bij deze telling in de laatste kolom. Telkens werden nagenoeg dezelfde plassen en vennen geteld als nu.

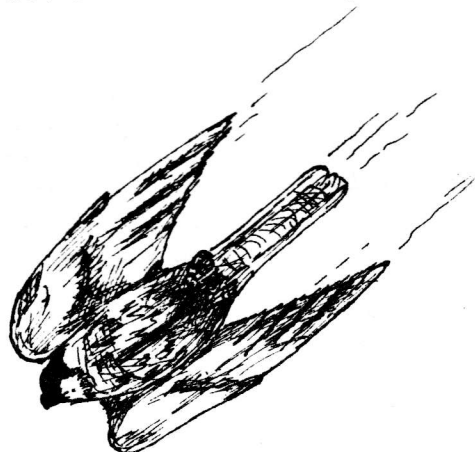
De derde en laatste tabel geeft de subtotaal van de plassen, beken, en kanalen en het eindtotaal per soort. Voor sommige soorten zijn percentages berekend.

Er wordt niet verder op deze resultaten ingegaan omdat me dat niet juist lijkt na slechts 1 telling. Het is dan ook de bedoeling dat de Kempische waterwildtelling in de paasvakantie, mogelijk een keer in het najaar, en zeker weer in de volgende kerstvakantie wordt herhaald. Indien ondertussen het SOBVG besloten heeft de bekendtelling in geheel Midden- en Zuidoost Brabant te organiseren, waartoe plannen bestaan, is daar makkelijk op aan te sluiten.

In hoeverre er sprake geweest zal zijn van dubbeltellingen van vogels die in de telperiode van een week zich verplaatst hebben is moeilijk te zeggen. Het weer was vrij stabiel en in de winterperiode mag je dan ook een vrij plaatsgebonden vogel populatie verwachten. Enkele controletellingen leerden ook dat er inderdaad weinig verschuivingen hebben opgetreden. Anderzijds is het trouwens zo dat eventuele verplaatsingen net zo goed onder- als overtellingen tot gevolg hebben, hetgeen elkaar nog gedeeltelijk kan opheffen. Alle belangrijke soorten en vogels die op de grens van 2 telgebieden werden waargenomen zijn overigens van geval tot geval bekeken.

Ik hoop voor de volgende tellingen op net zoveel medewerking en enthousiasme.

Lex Peeters.

TABEL 1: VERGELIJKING BEKENTELLINGEN

SOORT:	winter: 76/77	77/78	78/79	83/84
Dodaars	33	92	114	122
Blauwe reiger	48	54	62	104
Knobbelzwaan	-	-	11	1
Wilde eend	276	407	1343	597
Wintertaling	94	138	543	169
Buizerd	60-65	44-45	60-65	c.a.62
Sperwer	1	15	11	18
Havik	-	-	-	1
Torenvalk	17	21-22	18	14
Patrijs	119	82	27	30
Waterhoen	645	884	1015	710
Meerkoet	17-18	36	159	90
Kievit	5	125	1	3
Watersnip	43	10	53	6
Wulp	4	-	6	163
Witgatje	9	1	4	4
Zilvermeeuw	-	-	-	2
Stormmeeuw	-	-	-	66
Kokmeeuw	(n i e t g e t e l d)	-	-	1092
Ransuil	-	-	-	1
IJsvogel	10-12	11-12	12	13
Grote B. Specht	-	-	-	17
Groene specht	-	-	-	4
Zwarte specht	4	1	?	7
Veldleeuwerik	278	171	130	114
Graspieper	42	71	82	32
Witte kwikstaart	6	15	33	17
Grote gele kwikst.	4	4	3	4
Klapekster	-	-	-	1
Grote lijster	-	-	-	18
Kramsvogel	2580	2725	677	3230
Koperwiek	845	786	71	403
Tjiftjaf	-	-	-	1
Boomklever	2	-	?	2
Rietgors	-	-	-	1
Sijs	250	165	1025	1175
Putter	-	11	34	3
Goudvink	-	10	2	5
Kruisbek	-	-	-	2
Bonte kraai	-	2	?	13

Winter '76/'77; geteld op 29/30 jan., aantal kilometers beek; c.a. 135
 Winter '77/'78; geteld op 14/15 jan., aantal kilometers beek; c.a. 145
 Winter '78/'79; geteld op 23/24 dec., aantal kilometers beek; c.a. 140
 Winter '83/'84; geteld 24-12- -01-01, aantal kilometers beek; c.a. 150 - 160

- De cijfers hebben uitsluitend betrekking op pleisterende vogels.
- Waar een streepje geplaatst is, is de soort niet waargenomen, waar niets is ingevuld is niet bekend of de soort werd waargenomen óf is de soort niet geteld.
- De weersomstandigheden waren met uitzondering van winter '78/'79 nooit extreem. In winter '78/'79 waren nagenoeg alle plassen in de Kempen dichtgevroren.
- Bij de vorige tellingen werden enkele plassen die aan beken gelegen zijn meegeteld. Bij de Kempische waterwildtelling zijn de waarnemingen van plassen en beken duidelijk opgesplitst. Dit zal voor weinig soorten een vertekend beeld opleveren. Bij de IJsvogel echter, moeten er om genoemde rede 2-3 ex. bijgeteld worden in de laatste kolom, als de vier tellingen onderling vergeleken worden!

TABEL 2: VERGELIJKING PLASSENTELLINGEN

SOORT:	'78	'79	'80	'81	'82	'83/'84
Fuut	3	-	1	3	-	10
Dodaars	4	-	-	2	1	6
Roerdomp	1	-	-	-	-	1
Bl. Reiger	25	6	25	15	-	45
Knobbelzwaan	-	4	-	-	-	8
Wilde zwaan	-	-	-	-	-	9
Wilde eend	4859	1168	6473	7937	5113	12329
Wintertaling	612	26	862	274	235	552
Krakeend	18	-	1	4	-	2
Slobeend	5	-	3	12	-	48
Kuifeend	46	-	29	95	25	20
Tafeleend	293	1	271	655	29	247
Brilduiker	8	-	13	35	4	34
Middelste Zaag.	-	-	-	-	-	3
Bergeend	3	-	-	-	-	7
Buizerd	1	5	8	15	10	12
Sperwer	2	2	2	4	4	5
Havik	-	1	2	2	1	5
Blauwe kiek.	-	1	3	3	3	1
Smelleken	-	-	1	-	1	1
Torenvalk	-	-	3	5	2	3
Waterhoen	53	5	38	41	21	57
Meerkoet	736	47	843	320	176	714
Korhoen	-	-	-	-	-	2
Kievit	-	-	-	112	-	1
Watersnip	2	-	3	-	-	1
Wulp	13	-	217	-	-	420
Witgatje	7	-	3	-	-	2
Oeverloper	-	-	-	-	-	2
Zilvermeeuw	156	18	12	262	12	5
Stormmeeuw	19	11	-	71	52	15
Kokmeeuw	6886	67	404	1057	474	898
IJsvogel	2	-	-	-	-	5
Groene specht	-	-	-	-	-	3
Graspieper	21	-	12	3	3	5
Klapekster	-	-	-	1	2	2
Grote lijster	-	-	-	-	-	1
Kramsvogel	-	-	-	-	-	110
Roodborsttap.	-	-	-	-	-	1
Rietgors	6	-	16	11	7	3
Sijs	(niet geteld,.....)	-	-	94	-	340
Goudvink	-	-	-	6	-	1
Bonte Kraai	15	17	11	-	63	213

'78; geteld op 07-01, alle belangrijke plassen

'79; geteld op 06-01, alle belangrijke plassen

'80; geteld op 10-01, alle belangrijke plassen

'81; geteld op 10-01, alle belangrijke plassen

'82; geteld op 09-01, alle plassen geheel of gedeeltelijk dichtgevroren.

'83/'84; geteld in de week van 24-12 t/m. 01-01; Budeldorplein een week later.

Ter Spiegelt en 't Tipke niet.

- Op de eerste plassentelling werden roofvogels nog niet geteld.

- Waar een streepje geplaatst is, is de soort niet waargenomen, waar niets is ingevuld is niet bekend of de soort werd waargenomen óf is de soort niet geteld.

TABEL 3: TOTAALOVERZICHT

SOORT:	PLAS:	%	BEEK:	%	KANAAL:	%	TOT. (100%)
Fuut	10	100	-	0	-	0	10
Dodaars	6	4,7	122	95,3	-	0	128
Blauwe reiger	45	30	104	69	1	0,7	150
Roerdomp	1		-		-		1
Knobbelzwaan	8		1		-		9
Wilde zwaan	9		-		-		9
Rietgans	19		-		-		19
Nijlgans	-		-		1		-
Wilde eend	12329	91,6	597	4,4	268	2	13462
Wintertaling	552	76,6	169	23,4	-	0	721
Krakeend	2		-		-		2
Slobeend	48	100	-	0	-	0	48
Kuifeend	20	100	-	0	-	0	20
Tafeleend	247	100	-	0	-	0	247
Brilduiker	34	100	-	0	-	0	34
Middelste zaagb.	3		-		-		3
Bergeend	7		-		-		7
Buizerd	12	16	c.a. 62	82,7	1	1,3	75
Sperwer	5	20,8	18	75	1	4,2	24
Havik	5		1		-		6
Bl. Kiekendief	1		-		-		1
Smelleken	1		-		-		1
Torenavalk	3	15,8	14	73,7	2	10,5	19
Korhoen	2		-		-		2
Patrijs	-	0	30	100	-	0	30
Waterhoen	57	5,9	710	73,2	203	21	970
Meerkoet	714	85,2	90	10,7	34	4,1	838
Kievit	1		3		-		4
Watersnip	1		6		-		7
Wulp	420		163		-		420*
Witgatje	2		4		-		6
Oeverloper	2		-		-		2
Zilvermeeuw	5		2		-		7
Stormmeeuw	15	18,6	66	81,5	-	0	81
Kokmeeuw	898	44,2	1092	53,8	40	2	2030
Ransuil	-		1		-		1
IJsvogel	5	27,8	13	72,2	-	0	18
Gr. B. Specht	-		17		-		17
Groene Specht	3		4		-		7
Zwarte Specht	-		7		-		7
Veldleeuwerik	-		114		-		114
Graspieper	5	13,5	32	86,5	-	0	37
Witte kwikst.	-		17		5		22
Grote G. kwikst.	-		4		-		4
Klapekster	2		1		-		3
Grote lijster	1		18		-		19
Kramsvogel	110	3,2	3227	94,6	75	2,2	3412
Koperwiek	-		403		3		406
Roodb. Tapuit	1		-		-		1
Tjiftjaf	-		1		-		1
Boomklever	-		2		-		2
Rietgors	3		1		-		4
Sijs	340	21,9	1175	75,6	40	2,6	1555
Putter	-		3		-		3
Goudvink	1		5		-		6
Kruisbek	-		2		-		2
Bonte kraai	213		13		-		213*

MET BETREKKING TOT TABEL 3;

Alleen bij soorten waarbij het gezien hun aantallen reëel is, zijn percentages berekend. Bij Watergebonden soorten; gezien hun verspreiding vrijwel beperkt is tot waterrijkgebieden waarvan de belangrijkste geteld zijn, geeft het totaal aantal voor hen nagenoeg de totale Kempische populatie weer, met dien verstande dat de cijfers betrekking hebben op deze tijd van het jaar, deze winter met deze weersomstandigheden.

De percentages geven hun verdeling over de type wateren (plassen en vennen, beken, kanalen) weer, waarbij dezelfde beperkingen weer gelden. Of de cijfers afwijken in andere winters met andere weersomstandigheden zal blijken bij herhaling van de telling in dezelfde periode. Hoe de verdeling ligt in andere jaargetijden kunnen soortgelijke tellingen in andere maanden uitwijzen.

Niet specifiek watergebonden soorten; Het totaal aantal geeft een afspiegeling weer van het aantal van de soort dat zich in de buurt van waterrijke gebieden ophoudt. Ook dit kan uiteraard door allerlei weersomstandigheden bepaald zijn en bovendien verschillen van jaar tot jaar. De percentages geven voor sommige soorten een duidelijke voorkeur weer. Zie Buizerd en Sperwer i.t.t. Havik.

TOTALEN VAN NIET-TELSOORTEN DIE DOOR ENKELE WAARNEMERS WERDEN OPGEGEVEN;

Soepeend	477	Keep	7
Turkse tortel	138	Kneu	30
Houtduif	1655	Ringmus	52
Holenduif	105	Zwarte kraai	234
Staartmees	74	Roek	630
Koolmees	26	Kauw	231
Merel	13	Ekster	85
Zanglijster	28	Vlaamse gaai	48
Boomkruiper	7	Spreeuw	659
Winterkoning	38	Geelgors	110
Vink	99		

Opmerkingen m.b.t. deze lijst:

- De Staartmees wordt vaak aangetroffen in de buurt van water, en is daarom interessant als telsoort. Temeer daar deze vogel door haar uiterlijk en betrekkelijke talrijkheid toch al vaak spontaan wordt geteld en genoteerd.
- Ook de Winterkoning is interessant als telsoort, althans langs beekoevers. Reële absolute cijfers zullen niet verwacht mogen worden, doch relatieve wel! De soort komt veel langs beken voor en valt , ondanks haar onopvallende grootte en uiterlijk nergens beter te tellen. Geen telling leent zich dus beter om betrouwbare relatieve cijfers te verkrijgen die op den duur iets zeggen over eventuele fluctuaties van de grootte van de winterpopulatie van de Winterkoning.
- De Geelgors zou verplicht moeten worden als telsoort, gezien de sterke vermoedens die bestaan in de richting van afname van deze soort. Onder de 106 ex. bevond zich overigens een groep van liefst 90 ex., die zich ophielden in een bosje bij een gegierd akkerland, langs de Kleine Beerse t.h.v. Duizel.
- Soepeend; 3,5 % van de van origine Wilde eenden vertoonden verdachte kleurtjes die wezen in de richting van een parkeend, soepeend ofIn ieder geval rijp voor de Chinees!

voor u gelezen.

samenstelling: jan wouters.

In Ardea 72, no. 1 staat een groot artikel, feitelijk een proefschrift, over de energiehuishouding van de Ransuil, door het jaar heen. Daarbij wordt geanalyseerd wat er aan energie binnen komt, voedsel dus, en wat er aan energie verbruikt wordt.

Als belangrijkste voedsel in het onderzoeksgebied, de provincie Groningen, komt de Veldmuis naar voren. Ook in Veldmuisdaljaren bestaat nog meer dan de helft van de prooien uit Veldmuizen. Buiten het broedseizoen heeft een Ransuil ongeveer drie muizen per nacht nodig. Gedurende een heel jaar heeft een paartje wat drie jongen groot brengt, 3313 veldmuizen of gelijkwaardige prooien nodig.

De met het voedsel opgenomen energie wordt onder andere gebruikt voor de basale stofwisseling en de temperatuurregulatie. Uit het onderzoek blijkt dat een Ransuil betrekkelijk zuinig met energie hiervoor omspringt. Verder kost vliegen ook energie. In de winter is de zuivere vliegtijd per nacht gemiddeld twee en een half uur, met veel variatie afhankelijk van het weer en van het individu.

Tijdens de broedperiode zijn de energiekosten verschillend voor de sexen. Het vrouwtje moet energie verzamelen voor de eieren en neemt daardoor in gewicht toe; ook gedurende het broeden is ze zwaarder dan normaal en wordt ze grotendeels door het mannetje van voedsel voorzien.

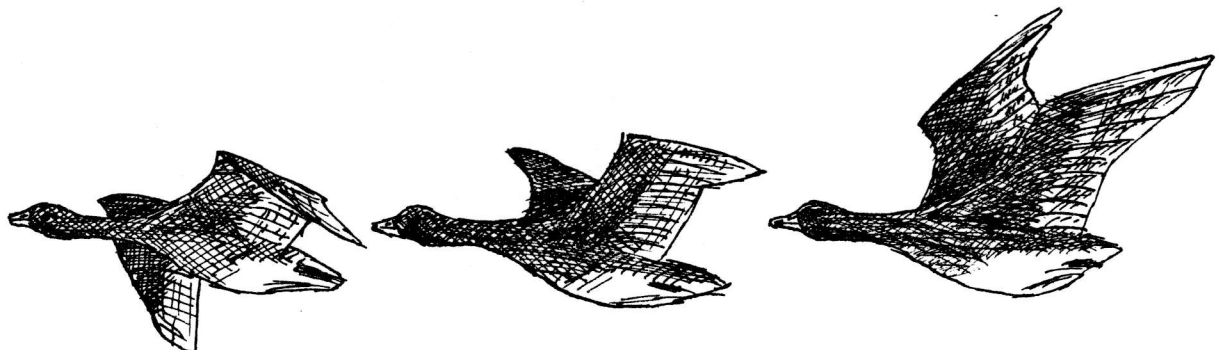
Als de Uilen in de rui zijn gebruiken ze zo'n 10 % meer energie dan normaal.

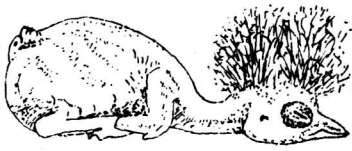
In hetzelfde nummer van Ardea staat ook nog een stukje over het habitatgebruik door het jaar heen van enkele standvogels.

Op de Kalmthoutse heide (België) zijn een jaarlang proefvlakken geteld op aanwezige vogels. De proefvlakken varieerden van open heide tot dennebos. De soorten die in het onderzoek betrokken zijn, zijn vooral bosvogels. De Vlaamse Gaai, Zwarte Mees en Roodborst vertoonden geen duidelijke habitatverschuivingen tussen de seizoenen, de overige soorten wel. Bijna alle soorten met habitatverschuivingen kwamen na het broedseizoen in meer habitats voor dan in de broedtijd.

Men kan zich afvragen waarom een vogelsoort in de broedtijd minder verschillende habitats gebruikt. Dan kun je denken aan beschikbaarheid van nestgelegenheid en eiwitrijk voedsel voor de jongen. Na de broedtijd, wanneer het aantal vogels groter is, kan er of moet er ook gebruik gemaakt worden van habitats waar die zaken niet aanwezig zijn, zogenaamde marginale habitats.

Jan.

WIST U DAT....

- WIST U DAT De jaarvergadering er weer opzit.
- Wim van de Voort als penningmeester heeft bedankt.
 - De voorzitter hem dan ook heeft bedankt.
 - Rob Aarts 'n avond later ook werd bedankt.
 - Hij als redactielid al eerder had bedankt.
 - Bestuursleden ook maar vogelaars zijn.
 - De vogeltelling op de jaarvergadering knap nat was.
 - Dit zich 's avonds voort zette.
 - De bonte avond goed bont was.
 - Opperstalmeester Bussink alles in goede banen heeft geleid.
 - Bakermans o en Bakermans ô weer professioneel acteerden.
 - Ze nu twijfelen tussen een carrière in de V.W.G. óf 't toneel.
 - Als Wim Jacobs zo door gaat, er geen boswachters overblijven.
 - Wij daar niet mee in onze maag zitten!?
 - Petra Wouters en Alie Vrijaldenhoven de was niet de deur uitdoen.
 - Zij binnenkort in een sterspot zitten voor een nieuw wasmiddel.
 - Degenen die niet op de jaarvergadering geweest zijn veel gemist hebben.
 - De volgende jaarvergadering het tweede V.W.G.-lustrum is.
 - Ideën nu reeds welkom zijn bij de feestcommissie.
 - Er maar een paar mensen op de P.P.D.-informatieavond waren.
 - Er een deskundige uitleg is gegeven over de avifaunakartering.
 - Dit nu al in enkele delen van Brabant vruchten heeft afgeworpen.
 - Dit alleen maar mogelijk was, omdat het standpunt voldoende onderbouwt was met gegevens van de Avif.kartering.
 - Dit succes aan alle medewerkers te danken is.
 - We bij het ontvangen van deze Blauwe Klauwier al weer volop actief zijn in het veld om nog meer waardevolle gegevens te verwerven....

Verkeer slipt door vogelpoep

ROME (Reuter) — In een drukke wijk van Rome is zaterdag het verkeer verlamd geraakt toen honderden auto's en bussen slipten op een glibberig tapijt van vogelpoep.

De chaos ontstond toen zware regens, de eerste in maanden, de dikke laag uitwerpselen op de boulevards en de straten in de buurt van het Vaticaan veranderen in een gladde brij. In minder dan een half uur waren de wegen geblokkeerd door hulpeloze voertuigen.

FENOLOGIE

INGEVULD STUREN AAN; PIERRE BOUDEWIJN, bloxstraat 28, 5521 KM EERSEL.

SOORT: 1ste en resp. 2de waarneming in de KEMPEN;
Datum, aantal en plaats invuller.

BIJZONDERHEDEN:
(winterwaarnemingen etc.)

GEOORDE FUUT		
ZOMERTALING		
WESPENDIEF		
BRUINE KIEKENDIEF		
BOOMVALK		
KWARTEL		
SCHOLEKSTER		
BONTBEKPLEVIER		
KLEINE PLEVIER		
REGENWULP		
GRUTTO		
ZWARTE RUITER		
TURELUUR		
GROENPOOTRUITER		
BOSRUITER		
OEVERLOPER		
KEMPHAAN		
ZWARTE STERN		
TORTELDUIF		
KOEKOEK		
NACHTZWALUW		
GIERZWALUW		
BOOMLEEUWERIK		
BOERENZWALUW		

HUISZWALUW		
OEVERZWALUW		
WIELEWAA L		
TAPUIT		
ROOBBORSTTAPUIT		
PAAPJE		
GEKR. ROODSTAART		
ZWARTE. ROODSTAART		
NACHTEGAAL		
BLAUWBORST		
SPRINKHAANRIETZ.		
KLEINE KAREKIET		
BOSRIETZANGER		
SPOTVOGEL		
TUINFLUITER		
ZWARTKOP		
GRASMUS		
BRAAMSLUIPER		
TJIFTJAF		
FITIS		
FLUITER		
VUURGOUDHAANTJE		
GRAUWE VLEGENVANGER		
BONTE VLEGENVANGER		
BOOMPIEPER		
GELE KWIKSTAART		

Uiltje, nu wij nog

Er is grote beroering in het land. Er is een sperwer-uiltje gesignaleerd in West-Duitsland op vijftig kilometer van de Nederlandse grens. De kans is groot dat binnenkort ook ons land door een sperwer-uiltje zal worden aangedaan. En dat is een unieke gebeurtenis.

Twee keer eerder werd er eentje aangetroffen, in 1975 en in 1920 (!). Sperwer-uiltjes verblijven normaal in Zweden en Finland. Maar ze zijn dit najaar ook gezien in Denemarken, Engeland en Duitsland. Dat betekent volgens vogelaars dat er zeer waarschijnlijk ook wel eentje bij ons komt. Vogelaars waarschuwen elkaar telefonisch als er iets te beleven valt. Zo werd dit weekeinde Rolf de By op de hoogte gebracht van het feit dat er een sperwer-uiltje vlak over de grens was waargenomen. De By repte zich er heen en heeft hem maandag inderdaad gezien. Het beest verblijft al drie weken op dezelfde plek.

Als er niet gauw een sperweruiltje hier komt wonen kan een reisbureau een busreis organiseren naar Duitsland. Vogelaars zijn er gek genoeg voor.

Vooral de knagers

VOLGENS het verslag "Zodoende '82" van de Veterinaire Hoofdinspectie werden er vorig jaar in Nederland 1.422.094 proefdieren gebruikt. De knaagdieren waren veruit in de meerderheid.

Met behulp van de door het departement (WVC) verzamelde percentages is de volgende "ranglijst" samen te stellen:

Muizen.....	796.667
Ratten.....	365.904
Vogels.....	98.693
Vissen.....	59.586
Cavia's.....	37.117
Konijnen.....	23.322
Hamsters.....	13.083
Varkens.....	7.679
Herkauwers.....	5.120
Amfibieën.....	4.408
Overige knaagdieren.....	3.982
Honden.....	3.840
Apen.....	2.133
Katten.....	1.849
Reptielen.....	569
Paarden.....	142

Vogelcholera slaat toe

BRUINISSE — Een besmettelijke ziekte, vermoedelijk vogelcholera, houdt huis onder de watervogels op de Grevelingen en het Veerse Meer.

De besmettelijke ziekte, die niet gevaarlijk is voor mensen, treft vooral vogels die in slechte conditie verkeren of die zich in grote concentraties hebben verenigd. De slachtoffers zijn vooral eenden, zwanen en meerkoeten, waarvan er op de kunstmatige meren in Zeeland tienduizenden bijeen zijn, maar ook exemplaren van de alleen nog in Siberië voorkomende kleine zwaan.

TROMPET VOGEL

★ In Burgers Dierenpark in Arnhem is deze week voor het eerst een trompetvogel geboren. Het is een unieke geboorte, omdat het in de afgelopen 25 jaar in geen dierentuin ter wereld is gelukt zo'n kweekresultaat te boeken. Het kuiken van de Zuid-amerikaanse oerwoudvogel wordt opgevoed door een kip en maakt het uitstekend.

Ook in Arnhem is jaren gepoogd trompetvogels te kweken. Succes bleef tot voor kort uit omdat een van de moeilijkheden is, dat het geslacht van de vogel nauwelijks is vast te stellen.

Na een ingewikkeld chromosomenonderzoek zag men in Arnhem uiteindelijk kans een paartje samen te stellen dat begin dit jaar voor bevruchte eieren zorgde. Het eerste broedsel kwam ondanks de hulp van een broedmachine niet uit. Dit keer lukte het wel. Over een jaar zal het kuiken zijn uitgegroeid tot een volwassen vogel.

„Laat ik nou altijd gedacht hebben dat wilde zwijnen er anders uitzagen...”

inhoud:

TITEL:	AUTEUR(S):	BLZ.:
Van de nieuwe redactie.....	- De redactie -	3
Marco sprak met Maarten!	- Marco Bakermans -	5
Van de voorzitter.	- Maarten Manders -	6
Vogels in de stad.	- Willem Veenhuizen -	7
Flying High.	- Chiemeke -	12
Vogels van De Utrecht Beerse Broek Landschotse heide	- Lex Peeters -	13
Nestkasten Koningshof.	- Jan Wouters -	18
Introductie intekenkaartje.	- Lex Peeters -	20
Vogelvaria.	- Lex Peeters -	21
Vogelwaarnemingen 1983.	- Henk Hendriks -	27
Inventarisatie broedvogels in Agrarisch gebied v.d. Kempen.	- Marco Bakermans -	37
Resultaten van de eerste Kempische waterwildtelling.	- Lex Peeters -	49
Voor U gelezen.	- Jan Wouters -	57
Wist U dat.	- W.U.D.-team -	58